

# Samouprava

GLASILO ŽUPANSKE ZVEZE V LJUBLJANI

LETO 1958 LJUBLJANA, V SEPTEMBRU 1958 ŠTEV. 8-9

*Žnidaršič Franc:*

## Povračilo škode po lovu in škode po divjadi

(Nadaljevanje in konec.)

Občina ne sme kratkomalo zavrniti nepopolne vloge, ampak mora po službeni dolžnosti odrediti vložitelju rok za popravo (§ 29. u. p.<sup>7</sup>).

Gornji podatki so izredno važni za odločanje pri odškodninskem zahtevku, kajti:

a d t o č. 1. Oškodovanec mora zahtevati povračilo škode najpozneje v osmih dneh, odkar je zvedel zanjo. Če ta rok zamudi, mu ugasne vsakršna pravica do odškodnine (§ 62.).

a d t o č. 2. Oškodovanec more uveljaviti pravico do odškodnine samo v 6 mesecih od dneva nastanka škode. Pravica do odškodnine mu sicer preneha, ako ne uveljavlja te pravice v tem zakonito odrejenem roku. Če torej izve za škodo šele po poteku 6 mesecev izza dne nastanka škode, ni odškodnine več upravičen zahtevati (§ 62.).

a d t o č. 3. Oškodovano zemljišče je treba označiti, da se more ugotoviti, kateri lovski upravičenec (ali lovski upravičenci, če gre za škodo po divjih svinjah), odgovarja za škodo in katero odškodninsko razsodišče je o stvari krajevno pristojno odločati.

a d t o č. 4. Treba je navesti, katera divjad je napravila škodo, in to zaradi presoje, ali gre oškodovancu pravica do odškodnine po zakonu o lovu ali ne.

a d t o č. 5. Višina zahtevane odškodnine služi za ugotovitev stvarne pristojnosti, to je, ali mora o stvari odločati odškodninsko sodišče ali pa redno civilno sodišče.

a d t o č. 6. Zakon zahteva, da oškodovanec istočasno zaprosi

<sup>7</sup> z. u. p. = zakon o občem upravnem postopku (Sl. l. št. 26/4 iz leta 1951.).

tudi za ocenitev škode, ki jo izvede odškodninsko razsodišče. Če to opusti, mu ugasne vsakršna pravica do odškodnine (§ 62.).

*Poravnalni poskus pri občini.* — Po prejemu pravilno izpolnjene prijave mora občina takoj, najkasneje pa v treh dneh, pismeno obvestiti o zahtevani odškodnini prizadetega lovskega upravičenca ali njegovega pooblaščenca in ga hkrati pozvati na narok za poravnalni poskus. Na narok mora pismeno povabiti oškodovanca. Predsednik občine mora odrediti narok za poravnalni poskus najpozneje v osmih dneh od dneva prejema prijave (§ 65.).

Vsa tozadevna pismena obvestila je treba dostavljati po predpisih četrtega poglavja z. u. p. Obvestila se dostavljajo pooblaščenцу tedaj, kadar ga lovski upravičenec sam imenuje. Tega mora imenovati, ako sam nima stalnega bivališča v okraju, koder ima lovišče. Pooblaščenec mora stanovati v okraju, koder je lovišče. Lovski upravičenec, ki ne biva stalno v okraju, koder ima lovišče, mora naznaniti svojega pooblaščenca občnemu upravnemu oblastvu prve stopnje, katero priobči pooblaščenčovo ime in stanovanje občini in predsedniku o. r. — Ako lovski upravičenec ne imenuje pooblaščenca, ga pozove na predlog predsednika o. r. takoj občno upravno oblastvo prve stopnje, da v 8 dneh postavi pooblaščenca, ter mu hkrati zapretili, da mu sicer postavi skrbnika (§ 25. z. u. p.). Morebiti postavljeni skrbnik je pooblaščen prevzemati vsa obvestila in pismene odloke ter mora lovskega upravičenca zastopati pri poravnalnem poskusu pri občini in pri razpravah pri odškodninskem razsodišču. Njegova funkcija traja toliko časa, dokler lovski upravičenec ne imenuje pooblaščenca. Tudi pooblaščenec more zastopati lovskega upravičenca pri občini in pri odškodninskem razsodišču, ako ta sam ne prisostvuje razpravi.

O uspeli ali neuspeli poravnavi se sestavi zapisnik, ki ga podpišejo predsednik občine, občinski tajnik in prizadeti stranki. V zapisniku je posebej ugotoviti, katero odškodnino je zahteval oškodovanec in katero odškodnino je ponudil lovski upravičenec. Če poravnalni poskus ne uspe, obvesti občina o tem v roku treh dni predsednika odškodninskega razsodišča.

*Razprava pred odškodninskim razsodiščem.* — Ko prejme predsednik odškodninskega razsodišča od občine obvestilo o neuspeli poravnavi, mora čimprej odrediti razpravo ter hkrati pozvati lovskega upravičenca ali njegovega pooblaščenca ali njegovega skrbnika ter oškodovanca, da imenujeta v razsodišče vsak svojega člana (§ 64.).

Na razpravnem naroku je dolžan predsednik prepričati se, ali sta bili stranki pravilno pozvani na razpravi narok in ali imajo pooblaščenca pooblastila v redu. Pooblastila, izvirna ali v prepisu, priloži spisom. Dalje mora takoj potrebno ukreniti, da občina imenuje člana razsodišča, ako je tega katera stranka opustila imenovati.

Tudi predsednik o. r. mora poskusiti najpoprej, da se stranki poravnata (§ 64.). Šele ako poravnalni poskus ne uspe — kar mora biti v razpravnem zapisniku izrecno zabeleženo — se prav za prav začne z razpravljanjem in odločanjem o prijavljenem odškodninskem zahtevku.

Odškodninsko razsodišče mora izvesti vse za ugotovitev stanja stvari. Zlasti mora ugotoviti:

1. ali je škoda res povzročena z izvrševanjem lova ali pa po divjadi in po kakšni divjadi ter v katerem času;

2. ali je prijava vložena v zakonitem roku;

3. ali je oškodovanec izvršil v § 56. navedene ukrepe, ako gre za škodo v sadovnjakih, hišnih vrtovih in drevesnicah in na posameznem mladem sadnem drevju;

4. ali morda ne zadene krivda oškodovanca, ako je škoda napravljena na zemljiščih, ki jih je lovski upravičenec zaščitil pred poškodovanjem po divjadi na podstavi dovoljenja občnega upravnega oblastva prve stopnje (§ 55.);

5. ako je škoda povzročena po divjih svinjah, v katerem lovišču se divje svinje drže stalno in koliko škode so napravile divje svinje v poslednjih dveh mesecih na enem in istem zemljišču;

6. kolika je resnična škoda. Podrobne odredbe o cenitvi lovne škode vsebuje IX. poglavje lovske uredbe.

Predsednik mora izvesti dokaze in pretresti njih posledek.

Vsaka stranka ima pravico prisostvovati razpravi, toda njena odsotnost ni ovira za izvedbo razprave (§ 64., odst. drugi).

Predsednik mora dati strankama (ali njiu pooblaščenca) priliko, da se izjavita o izvedenem dokazovanju. Stranki sta upravičeni podajati in obrazložiti predloge ter se izjaviti o trditvah, pravnih razlogih, predlogih in ponujenih dokazih (nasprotna stranke) ter o morebiti že izvedenih dokazih (§ 76. z. u. p.).

Vsaka stranka sme prevzeti k razpravi na svoje stroške poljedelske (kmetijske), gozdarske in lovske strokovnjake in svojega pravnega zastopnika (§ 64. z. o l.). Ako stranka meni, da predsednik odškodninskega razsodišča nima potrebnega znanja o sadjarstvu, je priporočljivo, da sama privede k razpravi sadjarskega izvedenca.

O razpravi se sestavi zapisnik, ki mora obsegati (§ 70. z. o l. in § 36. z. u. p.):

1. kraj, čas in predmet poslovanja;

2. imena predsednika in članov razsodišča;

3. imena strank in drugih oseb, sodelujočih pri razpravi;

4. izjave strank, prič in izvedencev;

5. uspeh poravnalnega poskusa;

6. ugotovitve ogleda na kraju samem;

7. podpis predsednika in dveh članov ter podpis strank in drugih oseb, sodelujočih pri poslovanju.

Zapisniku je treba priložiti vsa potrebna pooblastila in morebitna dokazila.

Odločanje odškodninskega razsodišča. — Na podstavi ugotovljenega stanja stvari izreče odškodninsko razsodišče odločbo o zahtevi po odškodnini in o višini odškodnine ter o stroških postopanja. Odločba ni zavezana nobeni taksi (§ 67.). Ako bi se po mnenju odškodninskega razsodišča višina škode mogla točno ugotoviti šele ob trgatvi ali ob žetvi, odloži razsodišče na zahtevo katere izmed strank razpravo in ponovi ogled na mestu samem pred trgatvijo ali žetvijo (§§ 57. in 68.). Ponovni ogled se mora izvršiti pred trgatvijo, žetvijo, pospravo pridelkov. Pri končni oceni je upoštevati tudi pozneje, po prijavi prvotne škode nastale poškodbe (n. pr. po viharju, poplavih, toči, nelovnih živalih, itd.). Odškodninsko razsodišče sme razpravo odložiti tudi, če je treba nadaljnjih dokazov, ki jih ni moči takoj izvesti.

Odškodninsko razsodišče izreče svojo odločbo po svobodnem prepričanju in z večino glasov (§ 66.). Ako se absolutna večina ne doseže (to je, da je troje različnih mnenj), potem velja oni znesek, ki je najvišjemu bližji. Naj navedem primer: A in B se izrečeta za znesek 500 din, C pa za 600 din; dosežena je torej absolutna večina glasov za 500 din. Ako pa A glasuje za 500 din, B za 600 din in C za 700 din, obvelja 600 din. (Omenim naj, da se pri redakciji zakonskega predloga za § 66., katerega besedilo je povzeto iz § 12. civilnopravnega postopnika, ni uvaževalo dejstvo, da ima odškodninsko razsodišče poleg predsednika samo dva člana. Zato do uporabe predpisa stavka zadnjega § 66. praktično ne bo prišlo.<sup>8</sup> Izrek o višini odškodnine seveda odpade, ako se oškodovančev zahtevek v celoti zavrne.

Kakor že omenjeno, mora razsodišče hkrati izdati odločbo o zahtevi po odškodnini in o višini te odškodnine ter o stroških postopanja. Pri stroških postopanja je ločiti osebne stroške strank od posebnih stroškov postopanja (§ 68.). Osebne stroške, kakor n. pr. stroške za prihod, za zamudo časa in plačilo zastopniku-pooblaščenca (§ 169. z. u. p.), nosi vsaka stranka sama. Med osebne stroške je šteti tudi stroške za izvedenca, ki ga privede k razpravi stranka sama. Pod posebne stroške pa je po § 168. z. u. p., na katerega se zakon o lovu v § 69. izrečno poziva, šteti: potne stroške predsednika in članov razsodišča, zapisnikarja pri razsodišču, po razsodišču pozvanih izvedencev, pristojbine prič. Posebne stroške plača v prvi vrsti ona stranka, po katere krivdi je povzročeno vse postopanje ali njegov del (na pr. oškodovanec prijavi škodo, za katero je vedel, da ni bila povzročena z lovom ali po divjadi). Ako postopanje ali neki

<sup>8</sup> Stavček zadnji § 66. se glasi: »Ako so razlike v mnenjih glede točnosti glasov, kakor je to ugotovil predsednik, odloči o tem plenum odškodninskega razsodišča.«

njegov del ni bilo povzročeno po krivdi stranke, odloča odškodninsko razsodišče glede posebnih stroškov tako-le:

1. ako odškodninsko razsodišče oškodovancu ne prizna nobene odškodnine, trpi ta posebne stroške; ako se obsodi na plačilo več obvezancev, se posebni stroški nanje sorazmerno razdele;

2. ako odškodninsko razsodišče prizna odškodnino, višjo od zneska, ki jo je nudil lovski upravičenec pri poravnalnih poskusih, plača vse posebne stroške obsojeni lovski upravičenec;

3. ako prizna odškodninsko razsodišče odškodnino v enakem ali nižjem znesku, nego jo je nudil lovski upravičenec pri poravnalnem poskusu, trpi vse posebne stroške oškodovanec.

Zakon zahteva, da mora biti odločba odškodninskega razsodišča obrazložena. Po § 109. z. u. p. je treba v obrazložitvi navesti stanje stvari, pravno presojo, po potrebi pa tudi okoliščnosti, ki so bile odločilne za ocenjanje dokazov. Ker tvori v smislu § 70. zapisnik sestavni del odločbe, v katerem je stanje stvari že opisano, lahko odpade v besedilu odločbe ponovno navajanje tega stanja. Pač pa je treba v odločbi navesti zakonite predpise, na katere se opira izrek v odločbi, in morebitne okoliščnosti, ki so bile odločilne pri ocenjevanju dokazov, ako niso iz zapisnika razvidne. Odločba mora vsebovati tudi pouk o pravnem leku.

Odločbo podpisujejo predsednik in oba člana razsodišča. Ako kateri odkloni podpis, se morajo razlogi odklonitve navesti v zapisniku.

Zapisnik s potrebnim številom odpravkov odločbe, kateri morajo biti prav tako podpisani od vseh članov razsodišča, izroči predsednik odškodninskega razsodišča občini. Občina dostavi po en odpravek odločbe prizadetim strankam po predpisih četrtega poglavja z. u. p. Če katera stranka zahteva, da se ji dostavi z odločbo tudi razpravni zapisnik, se ji mora (v poverjenem prepisu) tudi ta dostaviti. Ako se je ugotovila škoda po divjih svinjah ter je odškodninsko razsodišče izreklo, da se ima del odškodnine izplačati iz banovinskega lovskega sklada, je en odpravek odločbe dostaviti tudi kraljevski banski upravi.

### **Pravna sredstva zoper odločbe odškodninskega razsodišča.**

Dočim je odločba odškodninskega razsodišča glede izreka o odškodnini izvršna takoj, je dopustna glede izreka o stroških postopanja pritožba na pristojno občno upravno oblastvo prve stopnje (§ 73.). Odločbe odškodninskega razsodišča glede izreka o odškodnini se torej ne morejo izpodbijati z rednimi pravnimi sredstvi, pač pa je zoper te odločbe dopustno izredno pravno sredstvo ničnostne tožbe pri rednem civilnem sodišču po predpisih § 692. zak. o civilnem pravnem postopku in sicer iz razlogov, navedenih v § 691. tega zakona. Ničnostno tožbo po teh predpisih je dopustno vložiti zlasti iz sledečih razlogov:

1. ako stranki, ki trdi, da razsodba ne velja, ni bilo dano v

postopanju pred odškodninskim razsodiščem braniti svoje pravice ali da stranka brez svoje krivde v postopanju sploh ni bila zastopana ali je ni zastopal zakonit zastopnik;

2. ako se razsodišče ni sestavilo po odredbah zakona o lovu ali ako je predsednik razsodišča neupravičeno odklonil po stranki predlaganega člana razsodišča;

3. ako je razsodišče prekoračilo svojo stvarno pristojnost;

4. ako je razsodišče glede odločbe prekršilo kakšno odredbo zakona o lovu, na primer:

napačno glasovanje,

odločba ni podpisana od vseh članov razsodišča,

odločba ni obrazložena ter stranki nista pristali na to, ali odločba vobče ne vsebuje v § 70. predpisane materialne vsebine, ako je sodeloval pri odločanju član razsodišča, ki je bil po § 15. z. u. p. izključen od poslovanja v predmetni stvari;

5. ako so podani razlogi za obnovo postopanja po § 624., toč. 1. do 6., civilnega pravnega postopnika, ki se glasi:

»Postopanje, ki je s sodbo končano, se sme na strankin predlog obnoviti:

1. če je listina, na katero se sodba opira, lažna ali lažno predrugačena;

2. če sta podala priča ali izvedenec lažno izpovedbo ali če je nasprotnik ob zaslišanju po krivem prisegel in se sodba opira na to pričanje ali zaslišanje;

3. če se je izposlovala sodba s prevarnim dejanjem strankinega zastopnika, njenega nasprotnika ali nasprotnikovega zastopnika, ki je kaznivo po kazenskem zakonu, ali če je zakrivil sodnik glede pravnega spora ob izdaji sodbe ali prejšnje odločbe, na katero se sodba opira, na strankino škodo po kazenskem zakonu kaznivo prelomitev svojih službenih dolžnosti;

4. če je bila obsodba kazenskega sodišča, na katero se sodba opira, razveljavljena z drugo pravnomočno odločbo kazenskega sodišča;

5. če stranka najde ali pridobi možnost, uporabiti pravnomočno sodbo, prej izdano po istem zahtevku ali ob istem pravnem razmerju med strankami pravde, ki bi jo bilo obnoviti;

6. če izve stranka za nove činjenice ali najde ali pridobi možnost, uporabiti dokazila, po katerih bi bila mogla biti glavna stvar zanj ugodnejše razsojena, ko bi se bile navedle in uporabile te činjenice ali ti dokazi v prejšnjem postopanju.

Zbog okolnosti, navedenih v štev. 5. in 6., se sme dopustiti obnova samo takrat, kadar stranka brez svoje krivde ni mogla navesti teh okolnosti pred koncem ustne razprave, po kateri se je izdala sodba sodišča prve stopnje.

Ničnostno tožbo je treba vložiti pri rednem civilnem (okrajnem) sodišču v strogem roku enega meseca. Ta rok se računa od dne, ko je bila odločba razsodišča vročena stranki, oziroma, ako je izvedela stranka za razlog izpodbijanja šele pozneje, od onega dne, ko je stranka izvedela za razlog izpodbijanja.

Ako se razsodba opira na katerega izmed razlogov, navedenih v § 624., toč. 1. do 6. (glej zgoraj), pa se gornji rok računa:

a) v primerih toč. 1. do 4. od dne, ko je postala sodba kazenskega sodišča ali ustavitev kazenskega postopanja pravnomočna;

b) v primerih toč. 5. in 6. od dne, ko je mogla stranka uporabiti pravnomočno odločbo (že pravnomočno razsojeno pri sodišču ali pa pri odškodninskem razsodišču) ali razložiti pri sodišču činjenice in dokazila, ki jih je izvedela;

c) ako odškodninsko razsodišče brez krivde stranke ni moglo izvesti s strani te stranke predlaganega dokaza, ki bi bil imel sicer v ugotovitvenem postopanju odškodninskega razsodišča očitno za posledico ugodnejšo odločbo odškodninskega razsodišča, se računa rok od vročitve odločbe odškodninskega razsodišča, izdane brez izvedbe po prizadeti stranki predlaganega dokaza.

Zoper sklepe in sodbe sodišč, s katerimi je sodišče ničnostni tožbi ugodilo ali jo zavrnilo, se morejo uporabljati redna pravna sredstva po zakonu o civilnem pravdnem postopku.

Zoper odločbe občnih upravnih oblastev prve stopnje glede izreka o stroških postopanja je dopustna zgolj tožba na upravno sodišče.

Pravnomočne odločbe odškodninskih razsodišč izvršuje občno upravno oblastvo prve stopnje z administrativno izvršbo (§ 74.).

Končno naj omenim, da je ban dravske banovine na podstavi čl. 52. lovske uredbe z odredbo III/7 No. 1640/10 z dne 15. marca 1935 (Sl. l. št. 163/22 iz leta 1935), predpisal sledeče obrazce za odškodninsko razsodišče:

1. obrazec za prijavo škode,
2. obrazec za povabilo k odškodninski razpravi.
3. obrazec za zapisnik odškodninske razprave in
4. obrazec za odpravek odločbe.

Lenard Adolf:

## Organizacija obvezne telesne vzgoje.

*Lani smo na tem mestu (št. 8, l. 1937 »Samouprave«) v dveh informationih člankih seznanili čitatelje z namenom zakona o obvezni telesni vzgoji in z njegovo vsebino. V naslednjem prinašamo poročilo o trenutnem stanju izvršitve zakona. Želimo, da se vsaka občina tako s kulturne kakor z narodno-obrambne strani zaveda važnosti tega vprašanja.*

V smislu zakona o obvezni telesni vzgoji z dne 17. I. 1934 je kralj. banska uprava pričela v poletju 1937 z sistematičnim organiziranjem telesnovzgojnih tečajev. Z odlokom g. bana dravske banovine z dne 15. VI. 1937, l/0 št. 1/1 se je pri kralj. banski

upravi dravske banovine ustanovil referat o obvezni telesni vzgoji. Ta referat je neposredno podrejen g. banu.

Referat je začel takoj delovati. Ko so občine po navodilih kralj. banske uprave pričele v poletju 1937 popisovati moško izvenšolsko mladino od končane ljudske šole pa do izpolnjenega 20. starostnega leta, so starši v skrbi spraševali, zakaj se to popisovanje vrši. Po deželi so mislili, da bo vojna. Obnavljali so spomine na težko in junaško borbo srbskega naroda, ko so se borili ob strani zrelih mož celo otroci. »Nič drugega ne more to popisovanje pomeniti kot vojno«, so z ozirom na ta zgodovinska dejstva modrovali. Pa so kmalu zvedeli, da še ne bo vojne, temveč da se za vso državo uvaja zakon o obvezni telesni vzgoji in da občine vršijo popisovanje moške mladine, da bi mogle imeti evidenco nad obvezniki v smislu zakona o obvezni telesni vzgoji.

Kralj. banska uprava je smatrala za potrebno ljudstvu najprej raztolmačiti zakon in ga popularizirati. Vse naše časopise je pri tem pomagalo in tudi oblasti so se energično pobrigale, da bi ljudstvo čimprej spoznalo koristi, ki jih državi in državljanom prinaša ta zakon. Po raznih krajih so se vršila predavanja o obvezni telesni vzgoji. Predavanj so se udeleževali predvsem rezervni oficirji, tehnični organi telesnovzgojnih društev, učitelji in profesorji, razni kulturni delavci, župani, občinski tajniki in pa starši obveznikov. Po vsakem predavanju so se poslušalci z obžalovanjem povpraševali, zakaj se ta pametni zakon ni uvedel že prej, da bi se danes že videli koristni uspehi, ki jih ta zakon nudi mladini. Danes občine materialnih izdatkov, ki so v zvezi s telesno vzgojo, ne občutijo več kot težko breme, temveč se zavedajo, da se bodo izdatki v ta namen bogato obrestovali. Kralj. banska uprava je v zavesti, da morajo predvsem občine in njih uslužbenci poznati koristi in namen tega zakona, odredila, da se mora zakon o obvezni telesni vzgoji predavati in tolmačiti tudi v tečajih za strokovno izobraževanje občinskih uslužbencev. Vse to dosedanje delo je povzročilo, da se je ustvarilo ugodno razpoloženje, ki danes vlada med ljudstvom in tudi med vsemi, ki bodo pri telesnovzgojnih tečajih aktivno delovali, do te nove zakonite organizacije obvezne telesne vzgoje.

Iz naših severnih krajev, ki so po priključitvi Avstrije k Nemčiji izpostavljeni hitlerjanski propagandi, ki zlasti nevarno ruje med mladino, prihajajo celo želje in prošnje, naj bi se z delom v telesnovzgojnih tečajih čimprej pričelo, da bi se mladina tako pričela nacionalno vzgajati. Čuje se, da bi telesnovzgojni tečaji v smislu zakona o obvezni telesni vzgoji utegnili biti ena glavnih protiuteži nasproti sistematični hitlerjanski propagandi med mladino. Kralj. banska uprava bo v tem oziru v zvezi z zakonom o obvezni telesni vzgoji izdala za obmejne kraje izjemne ukrepe.

V splošnem s podukom v telesnovzgojnih tečajih še ni mogoče pričeti, ker ni na razpolago dovolj kvalificiranih vadi-

teljev. Za vaditelje so predvsem poklicani učitelji ljudskih šol, rezervni oficirji, učitelji telovadbe in gimnastike in pa tehnični organi telesnovzgojnih organizacij, če imajo vsaj srednješolsko malo maturo. Ob priliki izbiranja vaditeljev se je med drugim opazilo, da je po naših ljudskih šolah nastavljenih vse preveč ženskih moči, tako da število učiteljic, ki pri organizaciji obvezne telesne vzgoje niso uporabljive, daleč presega število učiteljev. Tako na nekaterih šolah ni niti enega učitelja in v nekaterih občinah zaradi tega ni najti niti enega vaditelja, ki bi imel za podučevanje v občinskih telesnovzgojnih tečajih potrebno kvalifikacijo. Tudi v tem pogledu bo kralj. banska uprava vse potrebno ukrenila.

Ministrstvo za telesno vzgojo naroda je doslej priredilo že več tečajev za strokovno izobrazbo vaditeljev obvezne telesne vzgoje. Ti tečaji so se doslej vršili vsi v Beogradu. S področja dravske banovine je bilo v teh tečajih doslej izšolanih komaj 48 vaditeljev.

Kralj. banska uprava je ministrstvu za telesno vzgojo naroda večkrat tolmačila, da je na področju dravske banovine po zasebni iniciativi in idealizmu izkušenih športnih organizatorjev našlo svoj postanek in razvoj mnogo športnih in telovadnih panog, da se je zgradilo lepo število športnih naprav, igrišč in domov ob osebni materialni požrtvovalnosti športnikov samih, in da je to pionirsko delo povzročilo, da se je pričel šport razvijati tudi v ostalih delih naše države in da je v nekaterih športnih panogah dosežena odlična mednarodna stopnja. Z ozirom na to, da je ta banovina matica vsega jugoslovanskega športa, morejo v telesnovzgojnem oziru na področju dravske banovine mladino podučevati le kvalificirani vaditelji. S takšnimi in podobnimi poročili ministrstvu in v želji, da bi se čimprej izobrazilo zadostno število vaditeljev, ki bodo podučevali v obč. telesnovzgojnih tečajih na področju dravske banovine, je kralj. banski upravi uspelo, da bo ministrstvo za telesno vzgojo na svoje stroške priredilo tečaj za izobrazbo vaditeljev v Ljubljani. Ker pa en sam tak tečaj še ne bo mogel izšolati zadostno število vaditeljev, bo kralj. banska uprava delala na to, da se bo v Ljubljani vršilo več takih tečajev. Saj je podana vsa garancija za velik uspeh teh tečajev v Ljubljani. Pomisliti je treba, koliko je v športnem pogledu na področju te banovine ustvarjenega, koliko ima ta banovina v organizatornem in športnostrokovnem oziru večjih moči in koliko tehnično in higienično nadvse izpopolnjenih športnih naprav v Ljubljani.

Kandidati, ki žele biti sprejeti v tak tečaj, morajo izpolnjevati sledeče pogoje: da so državljani kraljevine Jugoslavije, da so odslužili vojaški rok, da so popolnoma zdravi in sposobni, kar se ugotovi ob sprejemu v tečaj z zdravniškim pregledom, da so neoporečnega obnašanja in da še niso bili sodno kaznovani, da niso starejši od 35 in ne mlajši od 20 let. Nadalje morajo izpolnjevati enega izmed sledečih pogojev: da so ljudskošolski

ali strokovni učitelji, da so rezervni oficirji ali pa da so tehnični organi telesnovzgojnih društev, ki pa morajo imeti vsaj srednješolsko malo maturo.

Za te tečaje vlada velik interes. Saj priznava zakon vaditeljem v telesnovzgojnih tečajih za eno- do dveurno delo honorar od 20 do 40 din. Tudi pričakujejo kandidati za te tečaje, da jih bodo oblasti po končanem tečaju po službenih mestih razporedile tako, da bo njihovo delo kar najbolj v korist mladini. Jasno je, da bo kvalificiran vaditelj predvsem potreben tam, kjer je večje število obveznikov, to je v trgih in manjših mestih. Ker so ti tečaji zvezani za državo z velikimi stroški, bo prav gotovo ukrenjeno vse, da bo hasek delovanja teh kvalificiranih vaditeljev čim večji.

Prav tako je potrebno, preden se začne s praktičnim podukom v telesnovzgojnih tečajih, postaviti pri okrajnih načelstvih in mestnih poglavarstvih strokovne referente. Strokovni referenti pri teh oblastvih naj bi bili aktivni častniki glavnih zvrsti vojske. Edino na sedežih onih okrajnih načelstev, kjer ni rednih vojaških čet, je dovoljeno postavljati za strokovne referente učitelje ljudskih šol, okrajne vojaške referente, učitelje telovadbe in končno tudi druge državne ali banovinske uslužbence, ki pa morajo biti rezervni oficirji. V zvezi s tem naj omenim, da določa § 19. zak. o obvezni telesni vzgoji, da morejo na zahtevo ministra za telesno vzgojo naroda resorni ministri, odnosno bani odrediti poedine državne, banovinske kakor tudi ostale samoupravne uslužbence, da vršijo poleg svoje redne dolžnosti tudi dolžnost strokovnega referenta, vaditelja ali kakšno pomožno dolžnost pri obvezni telesni vzgoji. Vsi ti se kaznujejo po določilih zakona o uradnikih, če odredjene dolžnosti ne izpolnujejo in ne opravljajo vestno in marljivo. Kralj. banska uprava je v sporazumu s komandantom dravske divizijske oblasti izbrala in predlagala ministrstvu za telesno vzgojo najsposobnejše aktivne oficirje s prošnjo, da jih ministrstvo za telesno vzgojo naroda v sporazumu z ministrstvom vojske in mornarice postavi za strokovne referente. Za okrajna načelstva, kjer ni rednih vojaških čet, pa bo kralj. banska uprava ministrstvu predlagala za strokovne referente predvsem one, ki so absolvirali bodisi beograjski, bodisi ljubljanski vaditeljski tečaj.

Ovira, da se tako dolgo ne prične s praktičnim izvajanjem obvezne telesne vzgoje, je tudi to, da ministrstvo dolgo časa ni v zadostni meri razdelilo občinam potrebnih učnih knjig, zakonov in uredb. Ministrstvo za telesno vzgojo naroda je ugodilo prošnji kralj. banske uprave, da bi se naj učenik, zakon in uredba za potrebe dravske banovine predstavil tudi na slovenski jezik. Vse te slovenske prevode je ministrstvo dalo že v tisk in bodo v najkrajšem času razdeljeni občinam.

Kralj. banska uprava se dobro zaveda, da so naše občine preobremenjene z dajatvami in da le s težavo krijejo najnujnejše izdatke. Toda vpričo važnosti zakona o obvezni telesni

vzgoji je treba na vse načine stremeti za tem, da se najdejo potrebna finančna sredstva. Nekatere občine so v letošnje svoje proračune že vstavile v ta namen potrebne kredite. Potrebno bi bilo, da bi po možnosti vse občine ob sestavljanju bodočega proračuna predvidele znatnejše zneske v ta namen. Res je, da se kazni, ki jih predvideva zakon o obvezni telesni vzgoji za neizpolnjevanje dolžnosti obveznikov, staršev, varuhov in delodajalcev, dalje za one, ki bi pozivali omenjene na odpor ali neposlušnost nasproti oblastem ali kakšnemu uslužbencu, ki opravlja dolžnost v smislu zakona o obvezni telesni vzgoji, ali za one, ki oblast ali uslužbenca pri vršenju njihove uradne dolžnosti zasmehujejo ali prezirajo, stekajo v občinski fond za obvezno telesno vzgojo. Vendar naj se občine na ta denar, ki se bo stekal v ta občinski fond, pri sestavi svojih proračunov ne ozirajo, ker bodo oblasti kaznovale kršitelje zakona le v najnujnejših primerih. Ministrstvo je odredilo, da morajo vse občine v proračunskem letu 1939/40 vnesti v svoje proračune v smislu § 20. zak. o obvezni telesni vzgoji primerne zneske, le najsiromašnejše občine iz pasivnih krajev bo materialno podprlo ministrstvo za telesno vzgojo naroda.

Urbanistični načrti modernih držav zahtevajo, da vsaka občina zgradi toliko število vežbališč, da na vsakega poedinega prebivalca pride vsaj 5,5 m<sup>2</sup> površine za telesno vežbanje. Ta minimum naj bi se predvidel tudi pri nas. Vse občine, ki razpolagajo s primernimi zemljišči, naj predvidijo primeren teritorij in ga rezervirajo za ta namen.

Na področju dravske banovine se nahaja približno 63.000 obveznikov v smislu zakona o obvezni telesni vzgoji. Vpričo tako velikega števila je pač potrebno in za državo, banovino ter občino nadvse koristno težiti za tem, da se doseže v polni meri namen, ki ga ima obvezna telesna vzgoja: 1. da se razvije nacionalna zavest mladine in ljubezen do domovine, kar naj se izraža v pripravljenosti, doprinesi kakršno koli žrtev za njeno obrambo; 2. da se pomaga prirodnemu razvoju mladega organizma, preprečujejo in uničujejo slabi in škodljivi vplivi in njih posledice; 3. da se razvije delovna sposobnost mladega organizma, v prvi vrsti hitrost, spretnost in okretnost ter moč; 4. da se izoblikujejo duševne sposobnosti in vrline, predvsem močna volja, prisotnost duha, hrabrost, samoobvladanje, smisel za lepoto, tovarištvo, družabnost in pa čut dolžnosti ter discipline; 5. da se vzbudi razumevanje za telesno vzgojo in higieno, kar vse je predpogoj za zdravje sedanje in bodočih generacij; 6. da se dvigne splošna zdravstvena odpornost in vojaška vrednost državljanov, ki bodo bodoči branilci domovine in da se mladina že v mladih letih privadi na vse težkoče naporne vojaške službe.

Če pogledamo, kakšne koristi v vzgoji prinaša smotrno izvajana obvezna telesna vzgoja, ugotovimo sledeče:

Danes se dogaja, da po končani ljudski šoli mladina od 14. leta dalje, zlasti ona, ki ne pohaja več v šole, v vzgojnem

pogledu ne uživa prav za prav nobene državljanske vzgoje. Vidi se velika praznina, ki je samo za kratek čas prekinjena v dobi, ko obveznik služi svoj kadrski rok. Ker si vzgoja v šoli in pa vzgoja ob služenju kadrskega roka ne sledita neposredno, niti ne trajata predolgo, ni nič čudnega, če državljanska vzgoja ljudske šole zaradi dolgega praznega razdobja zelo hitro izgubi svoj vpliv in svojo vrednost. Če pa se v državi izvaja smotrna obvezna telesna vzgoja, tako da je telesna, moralna, nacionalna in predvojaška izobrazba izpeljana v razdobju od končane ljudske šole do kadra in se potem ta vzgoja nadaljuje ob času kadrskega roka, je v vzgoji mladine dosežena kontinuiteta.

S preizkušenim programom in metodo dela izvajan sistem obvezne telesne vzgoje, ki je neprekinjen in enoten od domače vzgoje staršev pa do odsluženja kadra v vojski, povzroča, da se vzgojni vpliv tega sistema kot privzgojena navada ne da zrahljati tudi ne v poznejši dobi, ko pride obveznik v zrela moška leta, zlasti ne, če se je ta sistem ustvaril zaradi narodno-obrambnih potreb. Ta sistematična vzgoja bo povečala stopnjo narodne zavednosti, okrepila bo moralo in disciplino našega državljana.

Poudarjam, da se je pri nas zakon o obvezni telesni vzgoji uvedel poleg drugega tudi iz narodno-obrambnih ozirov. Vse države obetajo, da ne želijo vojne, vendar se vse z mrzlično naglico oborožujejo in mnoge države so podaljšale celo rok služenja v kadru. Takšno podaljšanje vojaškega roka pri nas bi povzročilo nujno posledico, da se razpišejo nove davčne obremenitve. Pri nas pa so našli modro rešitev, tako da v pogledu vojaške vzgoje ne bomo zaostali za drugimi državami, in to brez novih obremenitev naših davkoplačevalcev. V telesnovzgojnih tečajih, ki jih v smislu zakona o obvezni telesni vzgoji morejo občine ustanavljati skoraj brez stroškov, bomo obveznike poučevali poleg ostalega tudi v vojaških znanostih.

V današnjih časih je potrebno ustvarjati in vzgajati borce z vsemi potrebnimi lastnostmi dobrega vojščaka. Bojda bo bodoča vojna strašnejša, kot so bile vse dosedanje. Saj se po vsem svetu izrablja plod in delo genijev na polju tehnike predvsem v militaristične namene. V bodoči vojni se bo med seboj udarila tehnika raznih narodov. V bodoči vojni pa kljub temu ne bo zmagal oni, ki bo tehnično bolj oborožen, temveč bo zmagal tisti, ki bo imel hrabre, inteligentne in disciplinirane borce. Mnogo hrabrosti, prisotnosti duha in inteligence je potrebno borcu, da bo znal s tehničnim mehanizmom pravilno ravnati. Ne more nam biti vseeno, kakšen bo borec, ki bo operiral z mehanizmom, ki materialno tako zelo izsesava naš narod in za katerega je izdala država tako velike vsote! Nujno je potrebno, kar se le da usposobiti naše borce, ki bodo branili domovino, da bodo dobro obvladali ta mehanizem. Predvzgoja teh borcev pa bo v telesnovzgojnih tečajih v smislu zakona o obvezni telesni vzgoji.

Še na eno korist te predvojaške vzgoje v narodnoobramb-

nem pogledu želim opozoriti. Predpostavimo, da se nahajamo v vojnem stanju! Po daljših borbah zahteva eden od armijskih komandantov od vrhovne komande popolnilo, sicer se utegne zgoditi, da pride obstoj armije v nevarnost, z njo fronta, pokrajina, dežela, a mogoče celo vsa država. Dvoje je v tem primeru mogoče: 1. če država ni imela uvedene obvezne telesne vzgoje, je treba poklicane rekrute najprej izvežbati. Za fronto in za vojne operacije niso uporabljivi, vsaj dva meseca ne, ker je to minimum, da je rekruta mogoče kolikortoliko izvežbati; 2. če pa je država imela uvedeno obvezno telesno vzgojo, se morejo zahtevani kontingenti v najkrajšem času odposlati na fronto. Obstojali bodo iz elementa, ki je užival dolgoletni pouk obvezne telesne vzgoje in pa nekaj dni vežbe v kadru.

Teh dejstev naj se zavedajo vsi, ki opravljajo kakršno koli dolžnost pri organizaciji obvezne telesne vzgoje. Iz vsega zakona o obvezni telesni vzgoji se vidi veliki namen, da bi se ustvarilo življenje bodočim pokolenjem lepše, boljše, zdravejše in varnejše. Pri razumni telesni vzgoji naj bi ne delovale samo oblasti, temveč pomoč in sodelovanje pri razumni telesni vzgoji naj bi se smatralo za kulturno delo. Tukaj naj bo v bodoče torišče delovanja vseh, ki jim je pri srcu zdravje in moč mladine in bodočnost naroda in države.

I. Legat:

## **Izguba državljanstva zaradi odsotnosti in neizpolnjevanja državljanskih obveznosti.**

Državljanstvo naše kraljevine se more pridobiti in izgubiti samo po določilih zakona o državljanstvu z dne 21. IX. 1928. V katerih primerih nastopi izguba državljanstva, je navedeno v točkah 1—6 § 21. zakona o državljanstvu. Od teh primerov se hočem obširneje baviti samo z vprašanjem izgube državljanstva po točki 2 § 21., odnosno po § 28. zakona o državljanstvu, ker je glede tega naložena občinam zelo velika in težka odgovornost in ker se zlasti pri izvajanju tega določila in ustreznih določil uredbe za izvrševanje omenjenega zakona pojavljajo često najrazličnejša tolmačenja in s tem v zvezi zamotani spori, kar otežkoča poslovanje in povzroča prizadetim velike neprilike.

§ 28. omenjenega zakona pravi, da preстане biti naš državljan, kdor stanuje stalno izven našega območja, a po dovršenem 21. letu starosti v dobi 30 let ni izpolnjeval nikakršnih obveznosti proti domovini.

Pogoji za izgubo državljanstva po § 28. so torej:

1. stalno bivanje v tujini in
2. neizpolnjevanje kakršnih koli obveznosti po 21. življenjskem letu v dobi 30 let.

To določilo dopolnjuje § 57. v toliko, da je omenjeni 30 letni rok računati najzaneje od 1. I. 1900.

V vseh drugih primerih izgube državljanstva, navedenih v § 21., je izguba vezana ali na odločbo pristojnega ministrstva (odpust, lastna odpoved in odvzem državljanstva) ali na konkretno činjenico (možitev naše državljanke s tujim državljanom, pozakonitev nezakonskih otrok tuje državljanke in našega državljanca). Le v primeru § 28. ni prestanek državljanstva vezan ne na eno ne na drugo, kar bo razvidno iz poznejših razmotrivanj.

Uredba pa zahteva predvsem v nepopolnem skladu z zakonom za izgubo državljanstva nepretrgoma 30 letno bivanje po 21. letu starosti v tujini in neizpolnjevanje vsakih obveznosti v tej dobi.

Dalje določa uredba (člen 85.), da je ocenjevati neizpolnjevanje obveznosti šele od 1. XII. 1918 dalje, to je od dneva dejanskega obstoja naše države. Rok, določen v § 57. zakona, se nanaša torej le na odsotnost, dočim je neizpolnjevanje obveznosti samo ocenjevati od roka, predpisanega v uredbi.

Primer: Naš državljan, ki je pred 1. I. 1900 dopolnil 21. leto starosti, a živi v inozemstvu nepretrgoma do danes, ne da bi po 1. XII. 1918 vršil kake obveznosti nasproti naši državi, je imel že 1. I. 1930 vse pogoje za izgubo državljanstva. Ni pa s tem še rečeno, da je omenjenega dne tudi dejansko izgubil državljanstvo.

Posledica izgube državljanstva je izguba občinskega članstva in izbris iz članskih seznamov (domovinske knjige) pristojne občine. Ta izbris pa je po uredbi vezan na poseben, precej kompliciran in obširen postopek, ki se nanaša:

**A) na dolžnosti naših državljanov v tujini (člena 50. in 51. uredbe).**

Zakonito predpisane dolžnosti državljanov se raztezajo tudi na odsotne državljane, kolikor niso po posebnih določbah zakona, odnosno po svojih značajih vezane te obveznosti na bivanje na našem ozemlju.

Vsak naš državljan, ki biva po 21. letu starosti v inozemstvu, se mora prijaviti ustno ali pismeno s točno označbo svojega naslova pri pristojnem našem zastopništvu v inozemstvu in mu priobčiti vse zahtevane podatke, pozneje pa tudi vse spremembe v njih.

Zastopništva pa morajo te podatke sporočati domovinskim občinam, ki jih pripišejo v domovinsko knjigo. Take podatke bi morala zastopništva pošiljati občinam sproti in ne kot je v uredbi rečeno, vsaj vsakih pet let, ker mora biti občina vedno na tekočem o stanju svojih članov v tujini.

Vsak državljan, nastanjen v tujini, se more po uredbi izogniti izgubi državljanstva s tem, da zahteva potom zastopništva ali občine potrdilo pristojnega bana, da ni zaostal v izpolnjevanju obveznosti proti domovini.

Katere obveznosti so mišljene v § 28.? Zakon stavi za pogoj

izgube državljanstva neizpolnjevanje »nikakršnih« obveznosti. Uredba pa pravi, da je smatrati za neizpolnjene one obveznosti, ki so po zakonu zapreka za izstop iz državljanstva, to so predvsem vojaške obveznosti in dolžnost plačevanja davkov. Ena prvih dolžnosti našega državljana v tujini pa je, da je redno prijavljen pri našem zastopništvu in vzdržuje z njim stalne stike. Ne more pa služiti, kot se često tolmači, za dokaz izpolnjevanja obveznosti kaka osebna listina, n. pr. domovnica, izdana dotičnemu med omenjeno 30 letno dobo v tujini po našem oblastvu, ker more služiti taka listina ravno v nasprotno namene, n. pr. kot priloga za pridobitev tujega državljanstva.

**B) na postopek pristojnih občin pri izbrisu iz članskih seznamov (člena 52. in 53. uredbe).**

Če si oseba, ki si pred potekom 30 letnega roka po 21. letu starosti ne preskrbi predpisanega potrdila pristojnega bana o izpolnjevanju obveznosti, se smatra, da pristaja molče na to, da se izbriše iz občinskega registra državljanov, odnosno prevzame v danem primeru breme dokazovanja, da njeno državljanstvo ni prestalo po § 28.

Tako osebo izbriše občina uradoma iz članskih seznamov s pripombo: »Državljanstvo prestalo po § 28. zakona o državljanstvu.«

V to svrho mora občina:

1. Oktobra vsakega leta pregledati knjige domovincev, da izbriše iz njih one, o katerih je ugotovljeno: da so nastanjeni nepretrgoma 30 let po 21. letu starosti v inozemstvu in

da se jim v tem roku ni izdalo potrdilo o izpolnjevanju obveznosti.

Obstoj navedenih pogojev mora občina ugotoviti že prej med letom in to po najkrajši poti. Izbrise pa sme vršiti skupno po ugotovljenih pogojih šele v oktobru vsakega leta in ne med letom.

2. Januarja vsakega leta mora nato občina objaviti na krajevno običajni način s posebnim razglasom skozi najmanj 15 dni osebe, izbrisane iz članskih seznamov. Obenem mora v tem seznamu označiti pri vsaki tudi njene rodbinske člane, na katere se razteza izguba državljanstva, to so: žena in otroci, stari pod 21 let, če ne živijo na našem ozemlju.

3. Najkasneje do 10. januarja vsakega leta (pravilno do 20. januarja, ker morajo biti objave po prednji točki razgrnjene do 15. januarja) pa mora občina predložiti te objave pristojnemu okrajnemu načelnstvu, ki sestavi skupni seznam in ga predloži bankski upravi, le-ta pa ministrstvu notranjih poslov zaradi objave v Službenih Novinah.

**C) na izpodbijanje izgube državljanstva (člen 54. uredbe).**

Oseba, izbrisana iz članskih seznamov, ima pravico izpodbijati izgubo državljanstva, in to v 15 dneh, odkar je izvedela za izbris, najkasneje pa v petih letih po izvršenem izbrisu.

Če dokaže, da je v poslednjih 30 letih po 21. letu starosti izpolnjevala kakšne obveznosti proti domovini, mora odrediti pristojni ban, da se iznova vpiše v občinske registre državljanov, s čimer se mu vrne državljanstvo.

Kot sledi iz navedenega, je ugotavljanje zakonskih pogojev za prestanek državljanstva prepuščeno izključno občinam, ki vrše izbrise uradoma na osnovi lastnih dognanj, in ne — kot v vseh drugih primerih izgube državljanstva — na podlagi oblastvenih odločb, odnosno uradnih listin.

Izguba državljanstva pa je po besedilu člena 54. vezana na izbris, kajti le izbrisani more izpodbijati izgubo. Vprašanje je le, kako izve prizadeti, da je bil izbrisan iz članskih seznamov in da je izgubil državljanstvo. Kot že omenjeno, se morajo izbris razglasiti v dotični občini na krajevno običajni način in objaviti v Službenih Novinah. Ta postopek nadomešča obveščanje posameznikov o izgubi državljanstva. 15 dnevni rok za izpodbijanje izgube bi prišel lahko v poštev edino, če bi bila stranka obveščena o izgubi z odločbo bana, ki je pooblaščen odločati v vseh sporih glede državljanstva po § 48., sicer pa pride v poštev le omenjeni petletni rok, ki ga je računati po uredbi od dobe dejansko izvršenega izbrisa, to je, kot omenjeno, od oktobra dotičnega leta, ko se morajo vršiti izbrisi.

Izbrisi se vrše uradoma. Logično bi bilo, da bi se morali uradoma vršiti tudi zopetni vpisi, če bi se izkazalo, da niso bili izpolnjeni pogoji § 28. Toda uredba pravi, da mora odrediti ponovni vpis pristojni ban, toda le v primeru, ako prizadeti dokaže, da je v predpisani dobi izpolnjeval kake obveznosti. Breme tega dokazovanja nosi pač, kot že poudarjeno, oseba, ki se ni brigala, da bi si pred potekom 30 letne dobe preskrbela predpisano potrdilo. Uradoma pa se izvrši zopetni vpis samo v primeru, ako se izkaže, da stranka ni bila predpisano dobo nepretrgoma odsotna. (Tako je tudi odločilo ministrstvo notranjih poslov v konkretnih primerih.)

Občina, ki so ji prepuščeni omenjeni tako važni posli, si mora biti popolnoma na jasnem, katere osebe pridejo v poštev za izgubo državljanstva. Žato je velike važnosti vprašanje, kdaj dejansko nastopi izguba državljanstva, ker je le od tega vprašanja odvisna presoja državljanstva otrok, ki slede prizadetemu v izgubi državljanstva. Žal ne dajeta ravno glede tega vprašanja zakon in uredba popolne jasnosti. Odprta so ostala vprašanja, ali je računati izgubo državljanstva od dneva, ko so dani zakonski pogoji, ali z dnem izbrisa iz občinskih seznamov ali morda šele po objavi v Službenih Novinah. Na vsa ta vprašanja doslej ni bilo o tem avtentičnega tolmačenja, dasi se je za to ponovno zaprosilo.

Tukajšnja praksa zastopa stališče, da je izguba državljanstva vezana na izbris iz članskih seznamov in na postopek, ki je s tem v zvezi, ter da je izgubo državljanstva računati od dneva dejansko izvršenega izbrisa. To je utemeljeno, kot že navedeno.

v členu 54. uredbe, ker so edino z izvršenim predpisanim postopkom ugotovljeni pogoji § 28. in varovane pravice prizadetih, kajti le izbrisani imajo pravico izpodbijati izgubo. Občine morajo pač skrbno vsako leto pregledati svoje sezname in sproti brisati vse one, ki dosežejo pogoje vsako leto, potem tudi ne more biti velikih presledkov med dobo, ko so izpolnjeni zakoniti pogoji, in ono, ko se izvrši izbris.

Pojavljajo se tudi vprašanja, od kdaj je na primer šteti 50 letni rok § 28. pri vdovah ter pri ločenih ter razvezanih ženah. Logično od tedaj, ko so mogle samostojno odločati o državljanstvu in domovinstvu, to je od njihove vdovitve, ločitve ali razveze zakonske vezi. Redki tudi niso primeri, da se vnašajo v seznam izbrisanih mrtvih in z njimi njihovi svojci. Jasno je, da je vdova s smrtjo moža samostojna in da se nedoletni otroci ravnaajo v pogledu državljanstva po njej, če pa ostanejo brez staršev, se jim ne more in tudi ne sme odvzeti državljanstvo. Črtati se nadalje tudi ne morejo osebe, katerih rojstni podatki niso znani ali ki so popolnoma neznanega bivališča, ker se iz teh razlogov ne more ugotoviti, če so izpolnjeni zakonski pogoji za izgubo.

Omenjena določila zakona in uredbe posegajo globoko v vrste našega življa v tujini. Zato bi se morala ta določila izvajati v smeri naše občje državljanske politike, ki mora stremeti za tem, da se ohrani naš živelj v tujini in da se iznebimo le tega, kar nam je po vsem tuje, odnosno kar se nam je popolnoma in za vedno odtujilo. Tozadevna določila bi torej ne bilo izvajati slepo po črkah zakona, temveč z upoštevanjem naših nacionalnih in državnih splošnih interesov. Od l. 1931, to je odkar se izvaja omenjena uredba, do danes, to je v dobi 7 let, je bilo na primer samo v naši dravski banovini črtanih zaradi izgube državljanstva po § 28. nad 20.000 državljanov skupaj z družinskimi člani. Od teh je večina naših izseljencev v prekooceanskih krajih in naših rudarjev, ki so se pred desetletji izselili primorano zaradi zaslужka v razne kraje, predvsem v Nemčijo. Že omenjene številke so glasen opomin, da je treba temu vprašanju posvečati skrbno pažnjo in dosedanjemu postopanju dati drugačno osnovo.

Pogoj za izvajanje teh določil bi bil predvsem, da imajo naša zastopništva v tujini točno evidenco nad vsemi državljani, nastanjenimi v svojem območju, naše občine pa končno urejeno evidenco članov, za kar do danes še niso bila izdana potrebna navodila z uredbo, ki jo sicer predvideva § 3. zakona o državljanstvu, ki pa do danes še ni prišla na svetlo. Tudi ni umestno, da se prepušča odločanje v takih važnih vprašanjih posameznim občinam, ki po svojem ustroju niti ne morejo vršiti vseh predpisanih obveznosti tako, kot bi bilo potrebno in željeno. Ves postopek bi se moral vršiti po enotnih smernicah ter bi morali biti izguba državljanstva in izbrisi vezani na odločbo višjega upravnega oblastva. V tem oziru so bili tudi že stavljeni potrebni predlogi za spremembo omenjenih zakonskih določil.

A. J.:

## Poslovnik po § 59. zakona o občinah.

Pred nedavnim so prejele občine vzorec poslovnika za poslovanje občinskega odbora po § 59. z. o., ki ga je bil sestavil uradnik kralj. banske uprave in ga dal na razpolago občinam. Tem pa je bilo naročeno, da na eni izmed bodočih sej občinskega odbora vzorec natančno prečitajo, ga sprejmejo kot poslovnik občine in predložijo g. banu v odobritev. Odobreni poslovnik ima moč občinske uredbe in tvori podlago poslovanju občinskega odbora.

Predpisi zakona o občinah, ki govore o poslovanju občinskega odbora, imajo v nekaterih točkah praznino, zaradi česar je enotno in pravilno izvajanje zakona večkrat otežkočeno. To je uvidel tudi zakonodajalec in je v zadnjem odstavku § 59. z. o. predvidel možnost, da izda vsaka občina za svoje območje poslovnik za poslovanje občinskega odbora. Nekateri občine so že same sestavile tak poslovnik, toda po večini so bili ti poslovniki pomanjkljivi ali celo v nasprotju z zakonom. Pravilno sestavljen poslovnik mora obsegati vse, kar je za brežhibno poslovanje občinskega odbora potrebno; ne sme pa biti v nasprotju z zakonom o občinah, temveč mora samo izpolnjevati njegove praznine. Za sestavo poslovnika je neobhodno potrebno podrobno poznanje vseh tozadevnih zakonskih predpisov in pa vpogled v praktično poslovanje občinskih odborov.

V naslednjem hočem pojasniti one člene iz poslovnika, ki naj odstranijo praznine zakona in s katerimi naj se uvede v občinah enotnejše poslovanje. Pojasnjena bodo tale vprašanja:

1. kaj je izredna seja in kaj se sme na taki seji obravnavati;
2. kako je vršiti osebno vročevanje vabil za seje;
3. kdo sestavlja dnevni red za seje.

### I.

Občinski odbor sklepa (odloča) v sejah. Seje so redne in izredne. Redne seje se morajo vršiti najmanj vsake tri mesece. Če se vršijo v daljših presledkih kakor po tri mesece, je to nerednost po § 129. z. o., za katero odgovarja župan, ki seje sklicuje.

Ponekod so mnjenja, da so izredne seje tiste, ki se vrše izven običajnih štirih letnih sej, ali če je župan sklical sejo v krajših razdobjih drugo za drugo za kak posebno nujen primer. To naziranje je zmotno. Izredna seja je samo tista, katere sklicanje je zahtevala pismeno najmanj ena tretjina vseh odborov ali nadzorno oblastvo. Na takih izrednih sejah pa se sme razpravljati samo o predmetih, za katere se je seja sklicala; ni dopustno na teh sejah predlagati samostojne predloge. Izredno sejo mora sklicati župan najzadnji čas v roku treh dni od pre-

jema pismene zahteve. Tudi samovoljno zavlačevanje predpisane tridnevne roka pomeni za župana nerednost po § 129. z. o. Da se ve, ali je bila seja redna ali izredna, je to označiti v vabilu na sejo in v sejnem zapisniku.

## II.

Slovenski tekst zakona o občinah glede vabila na sejo v § 59. ni popolnoma točen. Iz besedila: »Vabilo na sejo se mora vročiti...« sledi, da je predpisana osebna vročitev vabila. Srbohrvatski tekst pa ima namesto besede »vročiti« besedo »dostaviti«. Ta beseda pa še ne zahteva osebne vročitve. Ker lahko nastanejo ravno zaradi vabila na sejo večkrat spori, n. pr. da vabilo ni bilo osebno vročeno, ali da odbornik sploh ni bil obveščen o seji, ali pa da se je celo namenoma izogibal obvestitvi o seji, je neobhodno potrebno, da se ta vrzel v zakonu dopolni s poslovnikom. Dostavo vabil urejuje čl. 9. poslovnika, in sicer točno po predpisih § 48. z. u. p. na isti način, kakor se vršijo dostave strankam z vročilnicami. S poslovnikom se zahteva, da se mora opraviti vročitev vabila v naslovljenčeve roke. Če se to iz kakršnega koli vzroka ne da izvršiti, je možno več načinov prisilne dostave odnosno obvestitve. Če odbornika ni doma, se pusti na njegovem stanovanju, v delavnici ali pisarni ali v kakem drugem njegovem poslovnem ali obrtnem prostoru pismeno naznanilo, naj bo na točno določeni dan in uro doma zaradi ponovne vročitve vabila. Če je njegovo stanovanje ali poslovni prostor zaprt, se to naznanilo nabije na vhodna vrata. V tem primeru pa morata naznanilo podpisati dve polnoletni osebi. Da je občinski odbornik kljub ponovnemu obvestilu še vedno pravočasno obveščen, je potrebno, da se prične vabiti na sejo najmanj dva ali tri dni pred sejo. Če odbornika tudi na določeni dan in uro ni doma, pusti sluga v njegovem stanovanju ali pa nabije na vrata njegovega stanovanja naznanilo, da leži vabilo na sejo v občinski pisarni. To naznanilo mora podpisati polnoletna oseba kot priča. Točno po teh predpisih izvršen postopek popolnoma nadomestuje osebno vročitev.

Da bi se ne mogli izgovarjati tisti odborniki, ki so za dalj časa odsotni iz občine, da niso bili vabljeni na sejo, določa čl. 10. poslovnika, da morajo svoje potovanje, če traja več kot 14 dni, javiti na občini in navesti novi naslov. Takim odbornikom pošlje občina vabilo na sejo po pošti priporočeno.

Besede »pravočasno« tudi poslovnik ne omejuje, in sicer zato ne, ker je treba pri pravočasnem dostavljanju vedno upoštevati krajevne razmere. Večkrat je odbornik pravočasno obveščen, če je dobil vabilo na sejo 12 ur pred sejo, večkrat pa ga mora vabiti 48 ur pred sejo, da je pravočasno obveščen. Praviloma bi naj dobil vsak odbornik vabilo na sejo z dnevnim redom vsaj dva dni pred sejo, da lahko do dneva seje dnevni red nemoteno preštudira in premisli ter se po potrebi informira.

Poslovnik predvideva, da dobi vsak odbornik prepis dnevnega reda, ki ga obdrži pri sebi, na vročilnici pa s svojim podpisom potrdi prevzem dnevnega reda in dostavi pred podpis datum prevzema. Ni pa to neobhodno potrebno, čeprav je zelo priporočljivo. V občinah, ki nimajo pisalnega stroja, bi moral tajnik dnevni red najmanj 18 krat na roko prepisati; to pa bi bilo preveč zamudno. V takih občinah se vabi na sejo tako, da je na prvi strani vročilnice označen kraj, dan in ura seje ter celotni dnevni red. Odbornik s svojim podpisom potrdi, da je vzel dnevni red, kraj in čas seje na znanje. Dobro naredi, če si dnevni red sam prepiše.

### III.

Nejasnost je bila in je še v nekaterih občinah glede vprašanja, kdo dnevni red sestavlja. Dnevni red je bistvena vsebina vabila na sejo in zakon določa, da se na seji ne sme ničesar drugega razpravljati nego to, kar je na dnevnem redu. Sklepi občinskega odbora o predmetih, ki niso bili na dnevnem redu, niso veljavni in jih je smatrati za nične. Okrajno načelstvo mora pri pregledu vposlanega prepisa sejnega zapisnika na to posebej paziti in izvršitev takih sklepov po § 125. z. o. zadržati.

V praksi je pri mnogih občinah običaj, da župan sam sestavlja dnevni red in on sam odloča, o čem bo občinski odbor sklepal v prihodnji seji. Stvari, ki njemu osebno niso všeč, jih odlaga in jih ne mara spraviti pred sejo, čeprav bi bilo to za splošno korist potrebno. To seveda ni v skladu z zakonom. V § 59. z. o. je določilo, da se izročajo predlogi za sejo občinski upravi, da jih postavi na dnevni red seje. Točka 6. § 83. z. o. pravi, da spada v delokrog občinske uprave pripravljanje odborovih sklepov. Taka priprava je mogoča samo na ta način, da župan pred vsako sejo občinskega odbora skliče občinsko upravo, ki pri sestavi dnevnega reda za sejo sodeluje. Dnevni red za sejo občinskega odbora sestavljajo na sejah člani uprave in župan. Vrstni red dnevnega reda je seveda prepuščen županu. Uprava se mora že o vsaki točki dnevnega reda predhodno sporazumeti in na seji uprave je določiti poročevalce k posameznim točkam dnevnega reda v primeru, da se dotična točka dnevnega reda ne preodkazuje kakemu odseku v proučevanje. To je točneje določeno v čl. 65. poslovnika.

Vsa nejasnost v vprašanju, kdo sestavlja dnevni red za seje, je odpravljena s čl. 20. poslovnika, ki pravi: »Dnevni red za seje občinskega odbora sestavlja občinska uprava«, in s čl. 67., odst. 2.: »Župan mora sklicati sejo obč. uprave, da sestavi dnevni red vsake seje občinskega odbora.« Ker je na teh sejah župan predsednik, je jasno, da soodloča pri sestavi dnevnega reda tudi župan. Dnevnega reda za sejo občinskega odbora ne more sestaviti niti uprava sama, niti župan sam, ampak vedno le ob skupnem sodelovanju.

## Razvoj slovenske županske organizacije.

Organizacija — združba je temelj za udejstvovanje v javnem in zasebnem življenju. Od najpopolnejše organizacije, ki je in mora biti država, pa do občine, ki je in mora biti temeljna edinica za ves državni ustroj, prepletajo občestvo v državi nešteta združenja, osnovana na idejni ali na interesni skupnosti. K slednjim spadajo stanovska društva, med katerimi zavzema gotovo eno prvih mest županska organizacija, ki se po svojem namenu približuje javnopravni združbi. Saj je v neposrednem stiku z vsemi javnimi oblastmi in sodeluje z njimi v vseh poslih državne uprave in samouprave.

Zato je prav, da se danes, ko stoji sedanja »Županska zveza« — mislim da smem to mirno ugotoviti — na višku svojega udejstvovanja, ozremo nazaj na tisto dobo, v kateri se je porodila ta organizacija, in da se spominjamo dobrih in slabih časov, ki jih je doživljala v malo manj nego štirih desetletjih svojega obstoja. Dobrih časov, ki jih je živela v delu, polnem uspehov, pa tudi trpkih dni, ko je bila deležna udarcev.

Redki utegnejo biti danes izmed onih stare generacije, ki bi jim bilo v spominu, s kolikim zanosom so šli na delo borci za samoupravo občin ter za pravice županov, da so ustvarili svojo organizacijo, katere početek sega v leto 1900. Takrat namreč je bilo ustanovljeno »Društvo županov v ljubljanskem političnem okraju«. Poglavitno zaslugo za to je imel neumorno delovni in zaslužni tedanji župan v št. Vidu nad Ljubljano, ki je praznoval 10. junija 1937 svojo 80 letnico, — Anton Belec. Vendar pa ta na samo eno okolico omejena združba županov ne bi bila mogla dosegati tiste uspehe, kakršni so mogli samo v široki vsesplošni organizaciji.

### Početek, potek in razvoj.

Kakor že omenjeno, se je v početku leta 1900 osnoval pripravljalni odbor za ustanovitev prvega društva, a na ustanovnem občnem zboru le-tega je že mogel poročati sklicatelj Anton Belec, da je tedanje deželno predsedstvo potrdilo društvo in pravila z odlokom dne 8. aprila 1900, št. 1432. Znatno delež zasluge za oživotvorjenje društva je imel tedanji državni poslanec za ljubljansko okolico pok. sod. svetnik Ivan Vencajz, ki je na prvem občnem zboru radostno pozdravljal ustanovitev društva. Ta ustanovni občni zbor je bil dne 24. maja 1900, na katerem je bil izvoljen za načelnika župan Anton Belec. Prav je, da se ohrani zgodovini, kdo so bili možje, ki so polagali temelje županski organizaciji. Vedeli so, da je moč le v združitvi in da le sloga rodi uspehe. To je treba imeti pred očmi in poudarjati tudi še danes.

Početek organizacije je bil tu. Ampak preozka je postala po dobrih petih letih obstoja prvotna zgradba. Razširiti jo je bilo treba! Sicer je bilo v raznih krajih ustanovljenih nekaj krajevnih županskih društev, a pokazalo se je, da razcepljenost le ne rodi pravih uspehov in da je za to potrebna enotna, močna organizacija.

Prav tisti možje, ki so bili ustanovitelji prve županske organizacije, so šli dalje ter so pritegnili k sodelovanju še druge odlične župane in javne delavce ter zastopnike ljudstva. Ustanovili so vsesplošno organizacijo — društvo, ki se je imenovalo »K m e t s k a ž u p a n s k a z v e z a«. Na ustanovnem občnem zboru v prostorih »Vzajemne zavarovalnice« dne 14. decembra 1905 je bilo posvetovanje, kako naj se raztegne njeno delovanje na vse slovenske pokrajine stare države. Kako obširen delokrog! Kajti § 2. pravil novega društva je določal: Svoje delovanje razteza (društvo) po Kranjskem in po slovenskih krajih Koroške, Štajerske in Primorske... Danes so ti stiki preprečeni z visoko pregrado med nami in brati onstran mejne črte za Logatcem in Karavankami. Pravila nove »Kmetske županske zveze« je potrdil deželni predsednik z razpisom z dne 23. februarja 1906, št. 779/Pr. Na ustanovnem občnem zboru dne 14. februarja 1905 je bilo tudi posvetovanje o izdajanju lastnega lista kot glasila Županske zveze. O tem pa kasneje.

Dne 6. marca 1906 je bil razposlan od A. Belca podpisan poziv županom i. dr., da naj javijo svoj pristop k novi zvezi. Vendar pa je preteklo še pet mesecev, preden je prišlo do konstituiranja odbora. To se je zgodilo na I. občnem zboru dne 16. avgusta 1906 v št. Vidu nad Ljubljano. Program, ki je bil začrtan na tem občnem zboru, je bil ta: »Organizacija naj se raztegne na vso Slovenijo tako, da bodo vsi kmetski župani združeni v veliki zvezi, ki bo mogla in znala braniti interese slovenskih županov in županstev. Velika organizacija županov bo naravnost zastopala v javnosti našo občinsko samoupravo, skrbela za ugled županov in koristi občin ter občevala kot zastopnica županstev z vlado, poslanci in deželnim odborom.« Odlična in obče znana imena članov prvega odbora so ohranjena v zapisniku. Imenujem naj poleg načelnika Belca in podnačelnika Ivana Stanovnika še: pok. drž. poslanca Povšeta; župane: Žumra (Gorje), Kobiša (Borovnica), Zabreta (Predoslje), Dimnika (D. M. v Polju), Tršana (Tacen), Uršiča (št. Vid pri Vipavi), Riharja (Polhov gradec), Zakotnika (Zgornja Šiška) in Žurca (Kandija).

Naj tu prekinem opis razvoja društva do prevrata in na kratko omenim, kako je prišlo do lastnega

### **glasila županske zveze.**

Na ustanovnem občnem zboru dne 14. decembra 1905 je bilo že na sporedu posvetovanje o ustanovitvi lista, ki naj bi mu bil naslov »Občinski predstojnik«. Na prvi seji »Kmetske župan-

ske zveze« dne 20. avgusta 1906 pa je bilo sklenjeno, da naj se imenuje njeno glasilo »Kmetški župan«. Ta sklep pa se kasneje ni izvršil, ker se je našla za to druga rešitev. Z dnem 5. decembra 1905 je namreč izšel nov list pod naslovom »Občinska Uprava«, ki mu je bil odgovorni urednik dr. Vladimir Ravnihar, lastnik in tiskar pa Dragotin Hribar. Kakor kaže napis: Poučni stanovski list županom, občinskim tajnikom, občinskim svetovalcem in drugim javnim organom, je imel ta list prav tisti namen, kakršnega si je glede svojega glasila začrtala v svojem programu »Kmetška županska zveza«. Zato je med to zvezo in med lastnikom imenovanega lista Drag. Hribarjem prišlo do pogodbe, po kateri je prešla »Občinska Uprava« z odkupom v last društva »Kmetške županske zveze« kot njeno glasilo. To je bilo objavljeno v »Obč. Upravi« št. 19 dne 5. septembra 1906, a s št. 21 z dne 5. oktobra 1906 je prevzel uredništvo dr. Vladislav Pegan, ki je postal pozneje (l. 1908) deželni poslanec in dež. odbornik in je bil kot tak nosilni steber Županske zveze in njenega glasila.

»Občinska Uprava« je z letom 1909 dobila novo in varno streho v ponosni zgradbi deželnega dvorca (sedanje univerze), kjer je bilo tudi tajništvo »Kmetške županske zveze«. Kakor se rade dogajajo motnje v valovanju življenja, so nastopile tudi tu. Do leta 1914 je izhajal list redno ob sodelovanju odličnega uradništva deželnega odbora. Prišlo pa je viharo leto 1914. Najprej je redno izdajanje onemogočilo veliko gibanje (štrajk) tiskar-niškega osebja, tako da se je redno izdajanje ustavilo že z aprilo-vo številko 1914. Izhajala je bila do takrat dvakrat na mesec. Prišel je nato nesrečni mesec junij in naslednji tega leta, ko so začele pokati puške in so grmeli topovi v svetovnem med-sebojnem klanju narodov. Takrat je še enkrat izšla »Občinska Uprava« št. 9, nato pa se je po sili razmer prekinilo plodonosno delo, ki je bilo deležno splošnega priznanja. Saj se je nek odličen sodni višji funkcionar izjavil, da je to edini list, ki ga res z zanimanjem bere. »Kmetška županska zveza« seveda svo-jega delovanja ni prekinila, marveč je delo nadaljevala s po-dvojenimi močmi vodstva in članov, kolikor jih je še ostalo ne-mobiliziranih. Prizadevanju Županske zveze se je posrečilo s pomočjo deželnega odbora in njegovega uradništva, da je začela po dveh letih prestanka zopet izhajati »Občinska Uprava«, tedaj pa samo enkrat mesečno na 12 straneh. Prva številka je izšla za mesec junij 1916, a v decembru 1917 je izšla potem zadnja številka kot glasilo »Kmetške županske zveze«.

Po sklepu deželnega odbora na seji dne 17. decembra 1917 se je namreč »Občinska Uprava« s pričetkom leta 1918 podeželila ter postala pod imenom »S a m o u p r a v a« uradno glasilo de-želnega odbora kranjskega. Toda kratko je bilo življenje »Samo-uprave«. Viharni dnevi zloma stare države so potegnili v ta vrtinec tudi deželo in deželni odbor. Tako je prišlo, da je do-živela »Samouprava« v letu 1918 prav toliko izdanj, kolikor jih je bilo v letu 1914, namreč obakrat po devet.

Takrat pa je tudi kazalo, da bo hkrati s koncem deželne avtonomije in deželnega odbora — konec tudi Županske zveze.

Spodobi se, da se ob tem spominu še enkrat ozremo na dotedanje delo »Kmetske županske zveze«, zlasti v medvojni dobi. Prikrito bo pač ostalo očem javnosti vse ono podrobno delo, venčano z uspehi, ki jih je dosegala za ljudstvo, ki je bilo tik za sovražnima frontama najbolj prizadeto: delo za naš krvaveči slovenski narod. Koliko je bilo olajšanega gorja že pri samih vojnih dajatvah po posredovanjih Županske zveze ob stalni pomoči njenega dejanskega pokrovitelja, zadnjega deželnega glavarja dr. Ivana Šusteršiča, ki je bil — bodimo mu pravični — velika zaslomba županom.

### **Županska zveza obnovljena.**

Ob tistih viharjih časih, ko so se zamajali in zrušili stebri držav in prestolov, in kasneje, ko je bilo konec dežel in njihovih samouprav, so prišle med kladivo in nakovalo naše občine. Saj dolgo niti vedeli nismo, pri čem da smo.

Županska zveza je pač ostala še na papirju; najbrž v tisti zmedi prvih poveljnih let nihče ni prišel na to, da bi jo bil razpusil. Bodi že kakor koli, obstojala je pravno še vedno, čeprav ni pokazala znakov življenja. Njeni sodelavci smo pač čakali in oprezovali, kaj še pride ob negotovi bodočnosti tiste dobe. V tej negotovosti je odstopil dne 10. januarja 1920 njen zaslužni ustanovitelj in predsednik Anton Belec, ki mu je bilo za vse dolgoletno delo za javno dobrobit edino plačilo — nehvaležnost sveta.

Vedno bolj pa se je kazala potreba, da se obnovi in poživijo županska organizacija. Tedaj je prišel za vaje agilni in neumorno gibčni njen dotedanji podnačelnik Ivan Stanovnik, znani zadružni delavec, mnogoletni župan v Horjulu in pozneje tudi narodni poslanec. Pod njegovim predsedstvom se je sestel še vedno obstoječi odbor »Kmetske županske zveze« k seji dne 24. februarja 1920, da določi smernice za nadaljnje delovanje. Odstopivšemu ustanovitelju in načelniku Belcu je bila na tej seji izrečena zahvala za vse, kar je storil v prosep zvezi v dolgi dobi 20 let. Vendar pa je bilo tedaj nad vse težavno priti do kakega pozitivnega delovanja zavoljo nejasnih razmer. Legalna občinska uprava je bila zavoljo razpuščenih občinskih odborov v premnogih občinah ukinjena; gerenti so zasedli stolce od ljudstva izvoljenih županov, občinskih volitev pa ni hotelo biti. Nato je prišel še nesrečni koroški plebiscit, ki je držal v napetosti živce v Sloveniji še dolgo potem. Skratka: do novega občnega zbora obnovljene in oživljene Županske zveze je moglo priti šele dne 14. avgusta 1921, ki pa je bil zato tem veličastnejši, saj je prišlo nanj iz vse Slovenije do 150 odličnih zastopnikov ljudstva. Mimogrede naj omenim, da je bil prej zadnji občni zbor »Kmetske županske zveze« dne 26. julija 1913 in da je

na dan 27. julija 1914 sklicani občni zbor ustavila prejšnji dan razglašena mobilizacija, ki je bila uvod v svetovno vojno, hkrati pa tudi uvod v novo razdobje svetovne zgodovine.

Na občnem zboru dne 14. avgusta 1921 so bila predvsem spremenjena pravila zveze, ki se je poslej imenovala »Županska zveza za Slovenijo«. V tem okviru je nova, to se pravi preosnovana županska organizacija raztegnila svoje delovanje tudi na Slovensko krajino (Prekmurje).

### **Še enkrat: društveno glasilo.**

Kot sem že omenil, je bila »Občinska Uprava« svoj čas (1917/18) prepuščena v last deželnemu odboru. Formalno je bilo torej treba, da se list zopet vrne prvotnemu lastniku. Zato se je obrnila še »Kmeška županska zveza« 10. marca 1920 na »Kuratorij za oskrbovanje in likvidacijo imovine bivše vojvodine Kranjske«, da zopet prepusti list zvezi. To se je zgodilo. Vendar pa se izdajanje lista takrat še ni moglo izvesti. Zakaj bilo ni več javnopravne korporacije, ki bi to omogočila s podporo iz javnih sredstev. Na občnem zboru dne 14. avgusta 1921 novo izvoljenemu odboru Županske zveze torej ni kazalo drugega, kakor zateči se pod gostoljubno streho KTD in prositi, da pusti »Domoljub« kot najbolj razširjeni slovenski list mesečno prilogo pod samostojnim naslovom »Občinska Uprava«, glasilo Županske zveze za Slovenijo. To gostoljubje je uživala Županska zveza dve leti, kar je bila dejansko velika gmotna žrtev za Katoliško tiskovno društvo, saj sta bila papir in prostor v listu — brezplačna. Trajno seveda pri tem ni moglo ostati. Zato je bilo na občnem zboru Županske zveze v Celju dne 28. oktobra 1923 sklenjeno, da začne v početku leta 1924 zopet izhajati samostojno glasilo pod enakim naslovom. Nato je izhajala »Občinska Uprava« redno štiri leta (do decembra 1927), ko je izšla zadnja številka pod tem imenom. Že na občnem zboru Županske zveze dne 21. novembra 1927 je bilo namreč povedano, da prične z novim letom 1928 izdajati oblastni odbor (enako kakor svoj čas deželni odbor) lastno samoupravno glasilo kot uradni list ljubljanske, a hkrati tudi mariborske oblasti. To je res sklenila mesec kasneje ljubljanska oblastna skupščina na svoji peti redni seji dne 22. decembra 1927. Tako je torej ime »Občinska Uprava« izginilo, ko je Županska zveza na omenjenem občnem zboru izjavila, da postane nadaljnje izdajanje brezplačno in tudi iz gmotnih razlogov nemogoče. Z januarjem 1928 je nato izšla prva številka oblastnega uradnega glasila »Samouprava.« Pa tudi temu glasilu ni bila usojena dolga življenjska doba. Kajti z zakonom z dne 3. oktobra 1929, U. l. 390/100, so bile ukinjene oblastne samouprave in s tem tudi ukinjeno njihovo uradno glasilo. Vendar pa list pod tem imenom tedaj ni prenehal, marveč se je nadaljeval kot poučno glasilo za župane, občinske odbornike in druge samoupravne funkcionarje ob so-

delovanju članov-odbornikov Županske zveze. Izdajala ga je kr. banska uprava.

Poročilo o društvenem glasilu »Občinski Upravi« pa bi ne bilo popolno, ako bi ne omenjal še dvoje stvari. Prvič: da je bil prvi urednik lista, preden je prešel v last Županske zveze, urednik le po imenu in da je že tedaj dr. Pegan bil tisti, ki mu je dajal vsebinsko življenje in ki mu je kasneje kot deželni odbornik pripomogel tudi v materialnem pogledu do možnosti obstoja. To v predvojni dobi.

Potem pa, ko je leta 1924 začela »Občinska Uprava« iznova izhajati, a se je morala v gmočnem pogledu boriti za obstoj, je bil tedanji načelnik Stanovnik, ki je kot narodni poslanec našel pot, da je izposloval od ministrstva za list državno podporo v res znatnem znesku 50.000 (petdeset tisoč) dinarjev. Ni treba poudarjati, da je bilo za to treba truda in npora več kakor bi lomil skale.

### Nadaljnji razvoj Županske zveze.

Ko je bila l. 1921 zveza obnovljena in poživljena, je šla z vso silo na delo za dobrobit občin in v pomoč njihovim zastopnikom. Ni mogoče in tudi ne spada v okvir tega članka naštevati vse neštete predstavitve, prošnje, resolucije, ki jih je pošiljala zveza raznim centralnim uradom, ministrstvom i. dr., zlasti tudi vojaškimi. Omenim naj, — mislim, da storim prav — da je vzbudila pri nekaterih višjih oblastvih celo nekaj nevolje. Tako je dobila nekoč — kakor pravimo — »pod nos«, da pada v oči, da povsod nastopa Županska zveza. Torej bila je celo preveč živahna! Ni mogoče v okviru tega, samo opisu razvoja Županske zveze namenjenega članka navajati podrobno delo, ki ga je izvrševala ne samo s pismenimi vlogami, marveč tudi z ustnimi intervencijami. Na tisoče je bilo ustnih nasvetov, ki so jih dobivali od nje župani in drugi člani. Na tisoče je bilo odgovorov in pojasnil na vprašanja v društvenem glasilu. A neprecenljiv je bil pouk, ki so ga dobivali udeleženci na županskih tečajih od vsega početka. Števila teh tečajev danes skoraj da ni mogoče več ugotoviti. Predaleč nazaj bi bilo treba poseči. So pa tako koristni, potrebni in važni, da bo treba o njih spregovoriti v posebnem članku.

Leto 1926 je prineslo nekakšen preobrat tudi v župansko organizacijo.

(Dalje sledi.)

---

**Tej številki smo ponovno priložili položnice. Prosimo vse naročnike, ki naročnine za letos še niso poravnali, da to čimprej storijo. List more redno izhajati le, če so naročniki točni s plačevanjem naročnine.**

# Uprašanja in odgovori

## 37. Domovinstvo vdove in otrok po možu, ki je izza vojne pogrešan.

V naši občini živi M. Alojzija, vdova po M. Ferdinandu, pristojnem v sodno proglašen za mrtvega. Naša občina je leta 1919 sprejela vdovo M. Alojzijo s sklepom občinskega odbora v svojo domovinsko zvezo. — Ali so tudi občino š. Imenovani je od leta 1915 naprej pogrešan, v letu 1929 pa je bil njeni zakonski otroci domovinsko pristojni v našo občino? (Občina S. K.)

Odgovor: M. Ferdinand je bil proglašen za mrtvega leta 1929, ko je bil v veljavi prejšnji zakon o domovinstvu z dne 5. XII. 1865 drž. zak. št. 105 in novela k temu zakonu z dne 5. XII. 1896 drž. zak. št. 222. Po določilih teh zakonov se je moglo pridobiti članstvo zaradi več kot 10 letnega bivanja v občini le z izrecnim sprejemom od strani občine v domovinsko zvezo. Ker pa M. Ferdinanda vaša občina ni nikdar sprejela v domovinsko zvezo, je bil na dan, ko je bil proglašen za mrtvega, član občine š., kamor so bili tega dne pristojni tudi njegova žena M. in njegovi zakonski otroci, kolikor si poslednji morda niso po svoji polnoletnosti samostojno pridobili članstvo v kakšni drugi občini.

Zaradi navedenega je tudi sklep obč. odbora vaše občine iz leta 1919, s katerim je bila sprejeta M. Alojzija v občinsko zvezo vaše občine, nezakonit. Po § 7. zakona z dne 5. XII. 1865 je pridobila M. Alojzija s poroko članstvo svojega moža in je obdržala po § 11. istega zakona to članstvo tudi kot vdova. Njen mož Ferdinand M. je bil res od leta 1915 naprej pogrešan, za mrtvega pa je bil proglašen šele leta 1929. Šele tedaj je postala M. Alojzija pred zakonom vdova in bi bila šele tedaj smela po § 5. zakona z dne 5. XII. 1896 zahtevati ali sama ali njena dotedanja domovinska občina sprejem v domovinsko zvezo vaše občine. Tudi roki za pridobitev članstva po § 17. zakona o občinah pričnejo teči za M. Alojzijo šele od dneva naprej, ko je postala pred zakonom vdova, to je z dnem, ko je bil proglašen njen mož za mrtvega.

## 38. Domovinstvo slaboumnih. Prostovoljnost bivanja.

V naši občini živi od leta 1910 naprej, torej že 28 let, petdeset let stari š., zasebnik, ki je od rojstva slaboumen (idiot). Imenovanega je pripeljala v našo občino njegova mati, ki je imela tu posestvo. Po njeni smrti je bil v oskrbi svoje sestre, katera je tudi leta 1937 umrla. Od leta 1936 je š. sodno preklican kot slaboumen in ima od tega časa naprej skrbnika.

Občina V., v katero je š. pristojen, zahteva od naše občine, da priznamo članstvo imenovanemu po § 17. zakona o občinah, ker biva več kot 10 let stalno v naši občini. — Prosimo za sporočilo, ali je š. pridobil članstvo v naši občini. (Občina Z. S. K.)

Odgovor: Po § 17., odst. 4. zakona o občinah pridobi občinsko članstvo oseba, ki t.) biva stalno 10 let v občini in kateri 2.) občina ne more prigovarjati, da ne uživa častnih pravic, oziroma da je v preiskavi ali pod obtožbo zaradi dejanj, ki imajo za posledico izgubo častnih pravic.

Kaj je razumeti pod bivanjem v občini, zakon ne določa podrobneje, vendar je izven dvoma, da pod tem izrazom ni mišljena le telesna prisotnost v občini, nastala in vzdrževana iz poljubnega razloga, temveč da je zakonodajalec pri tem imel v mislih le bivanje, pod katerim se smatra po že ustaljenem pravnem naziranju le vzdrževanje v izvestnem kraju, nastalo po volji prizadete osebe in z namenom trajno ostati v tem kraju. Če bi se to stališče ne sprejelo in če bi zadostovala gola prisotnost v občini, ki bi bila neprekinjena in bi trajala 10 let, tedaj bi mogle dobiti občinsko članstvo tudi osebe, ki so prišle v občino proti svoji volji, kakor kaznjenci, izvestni bolniki in podobno. Takega namena določilo § 17., odst. 4. zakona o občinah ni mogoče podtkitati in preostane le to, da se smatra za bivanje po tem določilo le že omenjeno kvalificirano bivanje.

Na ta način naseliti se in trajno ostati v občini pa more le oseba, ki je v stanju razpolagati s seboj; kajti pomanjkanje take možnosti in sposobnosti izključuje namen trajne naselitve in bivanja v občini ne more napraviti za bivanje v smislu cit. določila. Da je ta sklep pravičen, sledi tudi iz besedila na koncu odst. 4. § 17. zakona o občinah, ki določa, da avtomatska pridobitev članstva po tem določilu ne nastopi, če prizadeti izjavi, da obdrži dosedanje članstvo in dokaže, da pristojna občina na to pristane. Kdor pa ne more prosto razpolagati s svojo osebo, take izjave ne more pravnomočno podati, oziroma ne more doprinese zahtevanega dokaza.

V vašem primeru je smatrati S. za idiota, katere bolezen je slaboumnost višje stopnje. Slaboumnost višje stopnje je prirojena, to je, da je od prve mladosti in je neozdravljiva. Iz tega sledi, da imenovani S. celo svoje življenje ni mogel razpolagati sam s seboj ter da si tudi ni mogel prostovoljno določati kraja svojega bivališča, ampak so mu to določale osebe, pod katerih skrbstvom je bil. Zaradi navedenega si tudi ni mogel pridobiti članstva v vaši občini in je še vedno pristojen v občino V.

### 59. Izvleček sejnega zapisnika.

Večkrat moramo prilagati spisom izvleček sejnega zapisnika. Prosim za pojasnilo, kako se naj sestavljajo taki izvlečki in opremljajo, da ne bo nedostatkov. — O. S.

Odgovor: Ločiti je prepis sejnega zapisnika in izvleček sejnega zapisnika. Vsak prepis se mora dobesedno ujemati s celotnim izvirnikom; ne sme se prav ničesar izpustiti. Izvleček pa je samo delni prepis. Prepis pošiljajo občine po § 124. z. o. okrajnemu načelstvu zaradi kontrole. Izvlečki sej pa se pošiljajo nadzornemu oblastvu (okrajnemu načelstvu) v vseh primerih, kadar rabi sklep občinskega odbora višje odobrenje. Na pr. po § 59. z. o. za odobritev poslovnika, po § 81. z. o. za odobritev odprodaje občinskega zemljišča ali za najetje posojila, po § 82. z. o. za odobritev krajevnih uredb, po § 97. z. o. za odobritev proračuna, po § 100. z. o. za odobritev prekoračenj proračunskih postavk, po § 101. z. o. za odobritev obračuna itd. V vseh teh primerih sklep občinskega odbora sam še ni pravnomočen in se ne sme izvršiti, dokler ne izda oblast odobrenja. Da pa zamore izdati oblast tako odobrenje, se mora prepričati, ali so bili izvršeni vsi zakonski predpisi, posebno, ali je o zadevi sklepal občinski odbor v pravilno sklicani in sklepčni seji.

Za presojo teh pogojev rabi odobrujoče oblastvo:

a) prepis vabila na sejo, iz katerega je razvidno, kdaj je bilo vabilo izdano in ali so bili vsi občinski odborniki pisмено in pravočasno vabljeni na sejo. Da je mogoče predložiti takšen prepis, je potrebno, da se izvirniki vabil hranijo in se nikdar ne dajo iz rok;

b) izvleček sejnega zapisnika. Iz sejnega zapisnika se »izvlečejo« samo one točke, ki so za presojo predmeta važne. Bistvene važnosti je dobesedni sklep občinskega odbora glede predmetne zadeve, zato se mora v izvlečku sklep dotične točke dnevnega reda dobesedno strinjati z izvirnikom. Vse ostale točke za presojo zadeve niso važne, zato se lahko izpustijo. Izvleček se naj glasi na primer takole: »Izvleček sejnega zapisnika 5. seje občinskega odbora, ki se je vršila dne 29. julija 1938 ob 9 v občinski pisarni. Seja je bila sklepčna, ker se je od 18 odbornikov udeležilo seje 15. Dnevni red: 4. Predaja občinskega zemljišča. K točki 4. Sklep (dobesedni prepis sklepa). Da se izvleček sejnega sklepa dobesedno strinja z izvirnikom, potrjuje: predsednik, tajnik (žig)«;

c) po § 135. z. o. morajo biti vsi sklepi občne prirode razglašeni na občinski deski v roku treh dni in ostati razglašeni pet dni. Da je bilo zadoščeno temu zakonskemu določilu, je treba priložiti spisu overovljen prepis razglasa. Na razglasu se mora dotični sklep občinskega odbora dobesedno strinjati s sejmim zapisnikom; ni dopustno, predložiti javnosti samo vsebinski izvleček zapisnika, enako ne predložiti oblastvu samo vsebinski izvleček izvirnega razglasa. Iz prepisa razglasa mora biti nadalje razvidno, kdaj je

bil sklep razglašen, kdaj nabit na občinski deski in kdaj snet. Izvirni razglas naj se dobro hrani.

Dosti je občin, ki ne poznajo izvlečkov. V vsakem primeru predlagajo po nepotrebnem cele prepise sejnega zapisnika. Oblast bo seveda tudi iz prepisa sejnega zapisnika dobila vse potrebne podatke, toda s tem ima tajnik neprimerno več opravka nego z izvlečkom. Dandanes bo pa samo tisti tajnik zmagoval delo v pisarni, ki ga bo znal pravilno razdeliti in poenostaviti in vso nepotrebno obremenitev izločiti.

#### *40. Nakup obč. osnovne imovine po občinskem odborniku.*

Tukajšnji občinski odbornik je vložil prošnjo, da bi mu občina odprodala del občinskega zemljišča. Prosimo za pojasnilo, ali sme občinski odbornik biti kupec občinskega zemljišča in ali ne bo imelo to zanj kakšne ovire. — O. G.

Odgovor: V § 28. z. o. so naštetí vsi zadržki in ovire, zaradi katerih ne morejo izvrševati odborniških dolžnosti osebe, ki imajo kak tak zadržek. Zakon našteva osem primerov »odborniške nesposobnosti«, med njimi pa ni primera nakupa občinske imovine (tudi osnovne imovine ne) po obč. odborniku. V točki 4. istega § je govor o dobaviteljih, podjetnikih občinskih del in o zakupnikih občinske imovine in dohodkov; samo to so zadržki za občinskega odbornika. Najbrž ste napak razumeli besedo »zakupnik« in jo morda zamenjali z besedo »kupec«. To sta dva različna pojma in je zakupnik seveda nekaj popolnoma drugega kakor kupec. Namesto besede zakupnik bi lahko rabili besedo najemnik. Torej, kdor ima v najemu občinsko imovino (zemljišče, hišo, stanovanje), tisti ne more biti občinski odbornik. Občinski odbornik pa sme brez nadaljnjega sklepati z občino kupne pogodbe, ne sme pa sklepati najemniških pogodb.

Pride pa v poštev v primeru, da občinski odbornik kupi občinsko imovino, § 65. z. o., odnosno člen 58. pravilnika za poslovanje občinskega odbora, po katerem ne sme tak odbornik razpravljati in sklepati, niti biti prisoten na seji, na kateri se je sklepalo o odprodaji občinske imovine njemu.

#### *41. Razrešitev občinskih odbornikov.*

Na več vprašanj, za katera dejanja more biti občinski odbornik razrešen, odnosno za katera se ne sme razrešiti ter kako je s pritožbami, prinašamo — ker vidimo, da je v to vprašanje prinesel § 52. finančnega zakona za l. 1936/37 precej zmede — naslednja načelna pojasnila, ki naj jih izvolijo vpraševalci do konca prečitati. Vsakemu posebej ne moremo odgovarjati, niti ni to potrebno, ker bo v skupnem odgovoru našel vsakdo zaželeno pojasnilo.

Po § 129. zakona o občinah se razreši občinski funkcionar (župan, član občinske uprave, obč. odbornik):

1. če nima pogojev, ki jih zakon za njegovo funkcijo zahteva. Pogoji so naštetí v §§ 27.—29., 70. in 152. z. o. Po teh členih se mora (obvezno!) razrešiti vsakdo, ki nima volivne pravice ali zadostne starosti, ki je obč. uslužbenec ali uradnik nadzornega oblastva, je z občino v pravdi (civilni ali drugi), je njen dobavitelj ali zakupnik, ni položil računa o upravljanju obč. imovine ali poverjenem mu poslu, pri zadnjih volitvah neopravičeno ni sprejel mandata, uživa javno ubožno oskrbo, je z županom ali s članom uprave v sorodstvu ali svaštvu, je bil v prejšnji funkcijski dobi razrešen zaradi nerednosti ali državi škodljivega dejanja; za župane in člane obč. uprave poleg tega še, kdor ne obvlada službenega jezika, ali je aktivni državni ali samoupravni uslužbenec ali duhovnik. Glede volivne pravice naj se vpogleda § 4. zakona o volivnih imenikih. — Ta določila so neizpremenjena v veljavi od leta 1935 pa do danes;

2. če je zagrešil v svojem poslovanju nerednost. Zakon pravi samo: ...ako svojih poslov ne vrši v redu; ne zahteva, da bi se odbornik za vsak primer ugotovljene nerednosti moral kar razrešiti, niti ne pove bliže, kaj je nerednost. Zato odloča tukaj ban po prostem preudarku. Umljivo pa je, da se razrešitev kot zelo strogo sredstvo ne sme uporabljati in se tudi ne

uporablja za malenkosti, kakršne najdemo v vsakem uradu, temveč le za nerednosti težjega značaja, tako težkega, da jemljejo dotičniku zaupanje, ki ga mora v javnosti in pri nadzornem oblastvu z ozirom na poverjeno mu funkcijo imeti in ki ga nima več, ako je pri opravljanju poverjenih poslov pokazal nesposobnost ali veliko malomarnost ali nepoštenost.

Glede te točke moramo popolnoma izločiti dobo od 1. aprila 1936 do 31. marca 1938. V tej dobi je namreč veljal § 52. finančnega zakona za leto 1936/37, ki je bil 2. odstavek § 129. z. o. močno izpremenil in mu dodal nove določbe. Po teh se je mogel razrešiti župan samo tedaj, če je bil zagrešil nečastno, sodno kaznivo dejanje, ali če kljub trem opominom ni bil izvršil naloga nadzornega oblastva, član obč. uprave in obč. odbornik pa, če je bil zagrešil nečastno, sodno kaznivo dejanje, ali če ni prihajal k sejам ali ni izvrševal od občine event. mu poverjenega posebnega posla. S 1. aprilom 1938 je bil cit. § 52. razveljavljen in stopil je zopet v vsem obsegu v veljavo 2. odstavek § 129. z. o., katerega predpise smo zgoraj podali. Iz tega sledi tole:

a) za nečastna, sodno kazniva dejanja, zagrešena pred 1. aprilom 1938, se danes ne more nihče razrešiti, ker zadevni predpis danes ne velja več. Iz istega razloga pa se tudi ne more razrešiti, kdor je zagrešil tako dejanje po 1. aprilu, tako da ta razrešitveni razlog sploh izpade, ako ni bilo tako dejanje morda zagrešeno pri opravljanju občinskih poslov (defraudacije itd.), kjer se kvalificira danes kot nerednost;

b) za nerednosti pri opravljanju obč. poslov, zagrešene pred 1. aprilom 1938, se ne more danes nihče razrešiti, ker je takrat veljal zgoraj navedeni § 52., ki tega razrešitvenega razloga ni poznal. Izjema je le, če traja z nerednostmi izpred 1. aprila ustvarjeno stanje (nered v blagajni ali pisarni itd.) še naprej in v dobi po 1. aprilu ni bilo odpravljeno, kar se pri revizijah, ki jih izvršujejo revizorji banske uprave, često ugotovi. Za nerednosti se razreši vsak obč. funkcionar takoj, brez predhodnih opominov in po čisto prosti oceni teže ugotovljenih nedostatkov.

Za razrešitev tako po t. 1. tega pojasnila (pomanjkanje pogojev), kakor po t. 2. (nerednosti v poslovanju), je pristojen edino le ban. Proti njegovi odločbi je dopustna v osmih dneh pritožba (ne tožba) na upravno sodišče, ki odloča dokončno. Upravno sodišče posluje tukaj — kakor v volivnih stvareh — kot upravno (ne upravnosodno) oblastvo; pritožba se vlaga pri banski upravi (ne neposredno pri upravnem sodišču).

Zaradi popolnosti navajamo še naslednja dva primera razrešitve:

1. Po § 150. z. o. more ban razrešiti župana, poedinega člana obč. uprave in poedinega odbornika ali tudi celotno obč. upravo in ves odbor zaradi dejanja ali izjave, škodljive važnim splošnim državnim interesom. Proti taki razrešitvi gre pritožba (v 15 dneh) na ministrstvo za notranje posle, ki odloča dokončno. Tožbe na državni svet ni.

2. Po § 60. z. o. sme občinski odbor razrešiti odbornika, ki je izostal neopravičeno v enem letu od več kot polovice sej. Proti tej razrešitvi gre običajna pritožba v 15 dneh na okrajno načelstvo (od tod tožba v 30 dneh na upravno sodišče).

---

---

*Vsem občinam, gozdarskim organom in gozdnim  
posestnikom priporočamo nabavo brošure*

## **Posebni predpisi o izkoriščanju gozdov in o zaščiti in gojitvi domačega oreha.**

Naroča se pri gozdarskem odseku kr. banske uprave in stane samo 10 Din. Brošura vsebuje na 63 straneh: zakon o prijavi sečenj s pripombami, pravila banovinskega gozdnega sklada, naredbo o gospodarjenju z nedoraslimi gozdi, naredbo o sekanju in prodajanju božičnih drevesc, naredbo o zaščiti in gojitvi domačega oreha, ter obrazce k navedenim naredbam.

Izpolnite si svojo zbirko zakonov in uredb s to koristno knjižico!

# Občinski uslužbenec

GLASILO ZVEZE POKRAJINSKIH OBČINSKIH USLUŽBENCEV

## Jp. V.: Priseljevanje in izseljevanje iz inozemstva in dolžnosti občinskih uradov.

Premnogi župani in tajniki niso poučeni, kako morajo postopati, kadar se kdo priseljuje oziroma odseljuje iz inozemstva. Zato pride večkrat do hudih nastopov med stranko in uradujočim tajnikom. Običajno taka oseba zahteva od občine potrdilo, ki ga rabi pri carinarnici zaradi carine prostega uvoza (izvoza) selitvene robe, in ker si župan oziroma tajnik ne veda pomagati, dobi stranka pač nekako »potrdilo«, ki pa je skoraj brez izjeme nepravilno. Taka nepravilna potrdila povzročajo stranki samo neprijetnosti, kajti niti finančna direkcija, niti carinarnica ne sme dovoliti carinske prostosti, preden ni zadoščeno vsem formalnostim. Žal doslej no nobenem tečaju nihče ni pojasnil zadevnih predpisov, četudi imajo premnoge slovenske občine s tem posla.

Tudi podrobna razlaga trošarinskega zakona in pravilnika je za naše občinske uradnike velikanskega pomena, osobito v industrijskih občinah, kjer morajo občine izdajati številna potrdila po tem zakonu, pa običajno tajniki teh predpisov ne poznajo. Ne pride tu v poštev samo trošarina na vino, oziroma alkohol, ter trošarina na predmete, za katere jih občina sama pobira, ampak mislim tu n. pr. trošarino na bencin, katere so pod gotovimi pogoji oproščeni razni obrati v občini, ako jim občinski urad izstavi posebno potrdilo. Gotovo bodo naši tovarniši o tem še čuli na bodočih predavanjih v tečajih; danes hočem pojasniti, kako naj občinski tajniki postopajo, ko se prosi carinska prostost za staro (rabljeno) selitveno robo, ki gre oziroma prihaja iz inozemstva.

Doseljenec, ki prihaja v občino, mora vložiti s 30 din kolekovano prošnjo na dravsko finančno direkcijo v Ljubljani, da se mu dovoli carine prost uvoz selitvenih predmetov, katere mora v prošnji posebej navesti. K tej prošnji mora doseljenec priložiti uradno potrdilo občine, v katero se doseljuje in kjer bo stalno živel. V tem potrdilu (uverjenju) mora biti zaporedoma označeno tole:

1. kateri državljan je doseljenec in katere narodnosti,
2. njegov poklic,
3. s koliko člani družine in ostalih oseb se doseljuje (navesti je treba točna imena vseh članov rodbine, sorodstveno razmerje, starost ter imena in razmerje vseh ostalih oseb, ki se doseljujejo z družino),
4. katere predmete in v kakšni količini doseljenec preseljuje,
5. za naše podanike, ki se vračajo iz inozemstva, da so tamkaj živeli najmanj dve leti.

Občinsko potrdilo mora biti kolekovano z 20 dinarskim kolekom. Seveda mora prošnji biti priloženo tudi potrdilo inozemskega oblastva, od koder se doseljenec priseljuje. Tudi v dotičnem potrdilu morajo biti navedeni selitveni predmeti. Naša oblastva ne zahtevajo, da so ta potrdila v našem jeziku, pač pa mora biti takemu potrdilu priložen prost prevod v našem jeziku, za katerega ni potrebno, da je overjen. Tako inozemsko potrdilo pa mora biti overjeno od našega konzularnega zastopnika v tujini. Vse priloge prošnje se kolekujejo s koleki po 4 din.

redu, sicer ga direkcija zavrne, stranka pa po nepotrebnem čaka s svojim. Samo na ta način opremljene prošnje finančna direkcija hitro reši. Posebno občinsko uverjenje mora biti sestavljeno v zgoraj označenem vrstnem redu, sicer ga direkcija zavrne, stranka pa po nepotrebnem čaka s svojim blagom na carinarnici in plačuje carino.

Na podoben način se opremljajo prošnje za izselitev iz občine v inostranstvo, samo s to razliko, da mora občina izstaviti svoje uverjenje v dveh

izvodih. Duplikat mora biti v tem primeru overjen od okrajnega načelstva, ker se rabi v inostranstvu. V potrdilu je v istem vrstnem redu kot že zgoraj omenjeno spisati vse podatke; zlasti točno je navesti selitvene predmete (n. pr. 1 zaboj z rabljeno kuhinjsko posodo in steklom, 1 zaboj posteljnega in osebnega perila). Na koncu potrdila (uverjenja) pa mora občinski urad še dostaviti sledečo klavzulo: »Potrjuje se, da so vsi navedeni predmeti N. N., ki se izseljuje v inostranstvo, rabljeni, stari, nikakor ne novi, ter odgovarjajo stanu in poklicu izseljenca.«

Da mora občina voditi točno evidenco vseh izseljencev in doseljencev, je pa občinskim uradom itak znano.

#### Jp. V.: Zemljiška knjiga — zbirka sodnih listin.

Brezpogojno mora vsak občinski uradnik dobro poznati ustroj zemljiške knjige; kajti sicer ne more dati občanu nobenega pojasnila. Ogromna večina naših občin ima nekaj lastnih posestev. Ta imovina je včasih zadolžena in potrebno je, da se vsakdo seznani z načinom, kako se »intabulirajo« dolгови in »bremen« (služnosti, kavcije, jamstva itd.). Nemogoče je na tem mestu opisati podrobnosti ustroja zemljiške knjige, vsem tovarišem-tajnikom pa toplo priporočam, da si vzamejo nekaj ur časa ter v bližnjem sodišču naprosijo (najbolje pismeno) uradnika v zemljiški knjigi, da jim razloži ustroj zemljiške knjige ter k njej spadajoče »zbirke listin«. Vsak, tudi najmanjši vpis v zemljiško knjigo se izvrši samo na podlagi posebne listine, t. j. kupne pogodbe, katastrskega naznanilnega lista, darilne pogodbe, ženitnega pisma, dolžnega pisma itd., oziroma na podlagi zemljeknjižne izjave obeh prizadetih strank sploh) ter seveda na podlagi sodnega sklepa. Pod rubriko »A« se vknjižuje številka in naziv parcele, pod »Al« se vknjižujejo izpremembe vpisov ad A, pod rubriko »B« se vknjižuje lastnik posestva, pod »C« pa vsi dolгови in vsa bremen.

»Zbirka listin« se v sodni zemljiški knjigi vsako leto veže v posebno knjigo, in sicer listine po tekočih številkah. Tako knjiga kot listine so vsa komur vedno na razpolago zaradi vpogleda. Tovariši tajniki morajo premnogokrat opremljati razne občinske prošnje z zemljiško-knjižnimi izvlečki. Teh pa običajno sodni uradniki ne morejo dati takoj, ampak dostikrat zaradi prezaposlenosti tako delo odlagajo za cele tedne. Da pa občina ne čaka predolgo, navadno tajniki sami napravijo izvlečke in jih sodišče potrdi, ko jih prej pregleda in primerja. Zato je nujno potrebno, da se tajniki seznanijo z ustrojem zemljiške knjige.

#### Tovariši!

Zaradi nedelavnosti ter nerazumevanja in nesodelovanja tovarišev občinskih uslužbencev je onemogočeno vsako delo v stanovskem društvu za južni del banovine. Ker sem prezaposlen in že dalj časa živčno bolan, bom v bodoče delo v društvu ter delo v našem kotičku lista sploh opustil, kar naj tovariši vzamejo na znanje.

Japelj V.

#### Vsem gg. občinskim uslužbencem.

»Županska zveza« je v začetku lanskega leta prepustila obe društva občinskih uslužbencev v »Samoupravi« brezplačen kotiček, v katerem bi mogli občinski uslužbenci svobodno razpravljati o svojih stanovskih stvareh. Ker pa se je, kakor so se čitatelji lahko sami prepričali, udeleževal v kotičku ves ta čas z eno samo izjemo edinole neumorno delavni predsednik gospod V. Japelj, smo z ozirom na gornjo njegovo izjavo primorani, da rubriko »Občinski uslužbenec« ukinemo vse dotlej, da se razmere v organizaciji občinskih uslužbencev ne izboljšajo. Uredništvo.